

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OVER DE INVLOED VAN DE DEMOCRATISCHE BEGINSELEN OP HET BURGERLIJK RECHT

Rede uitgesproken door Mr NELISSEN-GRADE op de plechtige openingszitting van de
Conferentie der jonge Balie van Leuven op 13 December 1952

Gedurende ongeveer een eeuw is men in Frankrijk en in België overtuigd gebleven dat de Code Civil werkelijk het ideaal vertegenwoordigt van een democratische wetgeving. De geschiedschrijvers van de XIX° eeuw leerden, in een oppervlakkige beoordeling, dat de opstellers van het Wetboek de voortzetters waren van de grote revolutionaire gedachten : vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid.

Langzamerhand ook had het Wetboek het prestige verkregen van het monument dat de eeuwen troostseert. De politieke omwentelingen in Frankrijk, de strijd tussen katholieken en liberalen in België hadden geen vat op dat onaantastbaar gewrocht.

De bourgeoisie — in haar geheel van de liberale gedachte doordrongen — bewonderde het Wetboek van de individuele eigendom, het Wetboek van de contractuele vrijheid.

De burgerij, die de macht in handen had, de landbouwers die, samen met de burgerij, de grond bezaten, de nijveraars en de handelaars die zich rijk maakten, allen waren ze uitermate tevreden over een wetgeving die soepel genoeg was om alle mogelijke privé-overeenkomsten toe te laten en meteen voldoende veiligheid bood aan de verworven belangen.

Ook de juristen bogen diep voor dat heerlijke Wetboek en zij versterkten de faam ervan in grote klassieke werken, in de Rechtsfaculteiten waar de Code Napoléon artikel per artikel werd uitgelegd.

In 1904 werd de Honderdjarige dan ook, door een schier eenparige huldezang, gevierd.

* * *

Dertig jaar later waren de personen, welke die lofzang aanhieven, bijna allen verdwenen.

Enkele juristen, die in hun jeugd dat recht hadden horen roemen, wezen nog op de mooie en duidelijke principes van het Burgerlijk Wetboek. Maar een nieuwe jeugd was bereid deze heilige beginselen met de voeten te treden.

Er was onbetwistbaar iets veranderd : de evolutie was nauwelijks voelbaar begonnen, maar elke dag tekende ze zich duidelijker af.

Tal van studies werden reeds in de XIX° eeuw geschreven betreffende de « transformaties » van het privaatrecht. Ze zijn nuttig omdat ze ons tonen hoe de ontwikkeling van materiële beschaving en de verandering in het karakter, in de natuur van de rijkdom een hervorming van de wetgeving hebben noodzakelijk gemaakt, en ook hoe onze gedachten en onze begrippen veranderd werden door deze nieuwe feiten.

Het is de thesis welke ons meestal nog op de Universiteit wordt voorgehouden.

Maar er is meer.

De democratie die aan het bewind kwam, wil een nieuw recht.

Het is gedaan met het bewonderen van de Code Civil. Er waren reeds voorlopers geweest die lieten horen waarover het ging.

In 1898 beoordeelde Edmond Picard reeds zeer scherp het « wetboek van de burgerij », die de burgerlijke gelijkheid slechts eerbiedigt om de sociale ongelijkheid te vestigen, het wetboek van de eigenaars dat zich slechts bezighoudt met de verworven rijkdom en in het geheel niet met de arbeid, welke die rijkdom tot stand brengt.

Charmont in « Le droit et l'esprit démocratique » schreef : « C'est le Code du patron, du créancier et du propriétaire. »

Sedertdien was er en is er spraak van evolutie, van verandering, van « le progrès du droit ».

* * *

Wat was er gebeurd?

Ripert zegt het ons zeer eenvoudig : het volk is koning geworden. Aanvankelijk de verbreding van het stemrecht, nadien het algemeen stemrecht hebben in

Frankrijk en veel later in België de politieke macht gegeven aan het getal.

De politieke macht werd verschoven, « les gouvernés deviennent gouvernants, les sujets législateurs » (Planiol : *Traité élémentaire* de Dr. C., 12e éd., t. I, n° 108).

Het algemeen stemrecht heeft de democratie toegelaten actief te worden. De dag dat het aanvaard werd kon men er aan denken de wetgeving te veranderen.

« Le progrès du droit » beperkte zich te voren immers tot eenvoudige declamatie. De burgerij die, tot dan toe, de macht in handen hield, had geen reden het bestaande recht aan te vullen.

Thans zijn het de vertegenwoordigers van het volk die de wet maken. De wetgevers worden door het algemeen stemrecht aangeduid en de noodzakelijkheid de volksgunst te behouden doet hen volledig afhangen van de kiezers.

Het heeft weinig belang dat de meerderheid van de parlementairen nog tot de begoede klassen behoort.

Om een klein deel van de macht te behouden, zijn deze klassen immers verplicht te beloven dat kleine, hun toebedeelde gedeelte tegen zichzelf te gebruiken.

Nooit was een politieke macht zo soeverein. De meest absolute koning dierf het niet aan het gewoonte-recht door een eenvoudige « ordonnance » te veranderen. De koning moest rekening houden met de Kerk, met de Parlementen, met de gemeenten, met de corporaties — die allen op hun terrein de grote meesters bleven.

Wanneer het Burgerlijk Wetboek werd opgesteld had de revolutie dit alles weggevaagd. Een enkel ge-unifieerd recht heeft zich kunnen vestigen. Dit recht wordt thans door een Parlement, in naam van gans het volk, geschapen.

Het recht te legiferen wordt praktisch door niets begrensd.

De wetgever vindt zelfs geen limiet in een verplichte en standvastige technische ordening. Het beginsel dat de wet alleen voor de toekomst beschikt, schijnt zich aan de wetgever niet op te dringen en het is trouwens gemakkelijk de retroactiviteit te verduiken onder de mom van een interpretatieve tekst.

De definitie van de wet: een abstracte en permanente regel, wordt in de praktijk voortdurend onder de voet gelopen. De wetten zijn speciaal en tijdelijk geworden; ze zijn veelal geïmproviseerde oplossingen voor moeilijkheden die voortdurend een ander aspect krijgen.

Elke wil, elke wens van het Parlement wordt wet.

Een eeuwenoude regel van het burgerlijk recht, waarvan de waarde door de ondervinding getoetst en het gezag door de jaren bevestigd werd, zal in een paar uur verdwijnen zo het de meerderheid van het Parlement, die niet eens de meerderheid van de kiezers en nog minder van het land vertegenwoordigt, past een nieuwe regel te improviseren.

De sleur en de traagheid van de parlementaire procedure snelde nog niet zo lang geleden de traditie ter hulp. De tijden zijn veranderd. De machine om wetten te fabriceren, die gevoed wordt door het algemeen stemrecht, heeft zich langzaam in beweging gezet. Zeer spoedig heeft zij haar rythme verhoogd. Het tempo was reeds snel vóór de oorlog. Sedertdien werd het opgevoerd tot het maximum. Langs de ene zijde van de machine giet men al de eisen van hen die er stellen en langs de andere zijde komen zij te voorschijn onder de vorm van wetten. Praktisch iedere dag wordt er een wetsvoorstel door een volks-

vertegenwoordiger of een senator neergelegd. In 1951-1952 werden er zo maar 179 gestemd door de Kamer. En een oud-minister had voor enkele maanden de moed in een weekblad te schrijven: « Il y a de tout là dedans: du très bon, du bon et même du mauvais. Le législateur belge légifère trop. »

Maar buiten een paar uitzonderingen schijnen onze wetgevers dat niet te weten of ze doen alsof. Indien het wetsvoorstel door een belangrijk gedeelte van de kiezers gewenst is of, al was het maar, gewenst schijnt, is de lijst van de ondertekenaars lang. Het komt er op aan het eerst te tekenen, want dan geeft men zijn naam aan het wetsvoorstel en, met een beetje geluk, aan de wet, hetgeen eer en aanzien verschaft. De verzameling van deze wetten vult jaarlijks een lijvig boekdeel. Laten we dan zwijgen over de koninklijke besluiten, de circulaires, over de wijzigingswetten en zelfs de errata, die in het Staatsblad voorkomen. Deze laatste praktijk werd zelfs zo gevaarlijk, dat het Hof van Verbreking de gelegenheid had te beslissen dat een erratum slechts enige waarde heeft wanneer het gaat om een louter materiële vergissing.

Niemand verwacht trouwens een grote, merkwaardige wet van het Parlement. De belangrijke, de essentiële hervormingen eisen immers een zorgvuldige en diepgaande voorbereiding. Vraag dit niet aan een parlementaire vergadering!

De Conventie slaagde er nooit in de ontwerpen van Cambacérès te stemmen. De wil van Bonaparte en de innige samenwerking van een paar vooraanstaande persoonlijkheden waren nodig om Frankrijk en meteen België een Burgerlijk Wetboek te schenken.

Waar blijft de nieuwe burgerlijke rechtspleging, de reorganisatie van ons rechterlijk apparaat, de codificatie van het sociale wetgeving? Hoeveel jaar zullen wij gewacht hebben op een eenvoudig verkeersreglement?

Er zijn kapitale en dringende werken aan te vatten. Maar het is gemakkelijker kleine wetten in elkaar te steken, voorlopige maatregelen te treffen en detail-veranderingen aan te brengen.

Indien men niemand afschrikt, bekomt men immers wat men wil. In Godsnaam geen grote gedachten, geen grootse plannen! Indien de hervorming nuttig is, moet ze met kleine beetjes bekomen worden.

De nieuwe wetgeving is een voortdurende improvisatie.

Men zou wellicht aarzelen zo lichtzinnig te werk te gaan, indien men werkelijk voor de toekomst dacht te scheppen. Niemand gelooft hier echter aan.

Oudtijds wenste de wetgever een rechtsregel voor eeuwen te vestigen. « Il n'y a point de loi qui ne renferme le vœu de la perpétuité, » zei het voorwoord van de « Ordonnance van 1731 ». Het was ook de bedoeling van Napoleon.

Thans gelooft men dat alles snel vergaat en meteen is de stabiliteit van het recht verdwenen. Hij die ze zou verdedigen zou als conservateur en, misschien als reactionnair bestempeld worden.

* * *

Wetten maken is moeilijk en de wetten, door techniciers opgesteld, zijn niet altijd de beste. Maar wil dit zeggen dat men een gevoelig toestel aan de eerste de beste knoeier moet toevertrouwen omdat een specialist een fout kan begaan?

Wij spreken van het « Parlement » en het woord klinkt mooi. Maar in feite is het parlementair X welke die bepaalde wet heeft gewild en die ze aan de

algemene onverschilligheid heeft opgedrongen. Deze stemt ze omdat de promotor zijn vriend is of omdat zijn plaatselijk comité het wenst, gene omdat hij vooruitstrevend wil zijn, of vreest, als reactionair, met de vinger te worden gewezen; een andere nog omdat zijn groep het wil of eenvoudig omdat hij niet begrijpt waarover het gaat.

De meeste hebben gelukkig nog gezond verstand en ze durven nog niet te tornen aan het burgerlijk recht. Kapitale hervormingen durven ze niet aanpakken. Maar ze bedelven de beginselen van het Burgerlijk Wetboek onder een massa bijzondere wetten.

De jurist, die lijdzaam moet toezien, paait zich door te verklaren dat dit nieuw recht een uitzonderingswetgeving is. Evenals hij de nieuwe Rechtbanken, ik bedoel de commissies die als paddestoelen uit de grond rijzen, uitzonderingsrechtbanken noemt. Op de Universiteit spreekt men er niet van en de grote werken over privaatrecht vermelden ze amper. Alleen kleine commentaren, door mensen uit de praktijk opgesteld, bespreken ze artikel per artikel zonder de grondprincipes op te zoeken. Zij bekommeren er zich alleen om de praktische oplossingen te geven van de nieuwe teksten.

Onder mekaar klagen de juristen dat er een einde moet aan komen, dat men tot het gemeen recht zou moeten terugkeren. Maar terwijl zij zich beklagen, groeien het aantal en de belangrijkheid van de uitzonderingswetten die, hoe langer hoe meer, het burgerlijk leven beïnvloeden.

De wet en de vooruitgang.

Moeten wij lang zoeken om de werkelijke beweegredenen van deze verwarde activiteit aan te duiden?

Wij weten dat onze moderne wetgever alles kan en alles mag. Wat wenst hij eigenlijk, naar wat streeft hij?

Ons recht werd vroeger niet op een dag gemaakt. Niettegenstaande de veroveringen van de grote Revolutie, was het rechtstreeks ontsproten uit de oude gebruiken en gewoonten, alsmede uit een reeds eeuwenoude herleving van het Romeins Recht.

Ons privaatrecht is of was wellicht een eenvoudige maar zeer rijp overwogen codificatie. Thans kan men niet meer wachten; men wenst nu dadelijk, zo spoedig mogelijk het recht van de nieuwe tijd te maken.

En nochtans komt het er niet op aan, zoals in de Sovjet-republieken een oud regime te vernietigen en het te vervangen door het communisme; het komt er niet op aan de verandering van de maatschappij vast te stellen en een Wetboek tot stand te brengen om te voldoen aan een nieuw ideaal.

Het, bij toepassing van het algemeen stemrecht, verkozen Parlement vertegenwoordigt de gedachten, de belangen van mensen die niet allen de fundamentele bases van onze maatschappij critiseren of ze wensen te veranderen en dan ook niet aan de beginselen van ons privaatrecht willen tornen. Men moet zich trouwens niet verwachten aan diepgaande hervormingen wanneer het aantal de wet maakt. Het volk gebruikt zijn macht slechts om meer en nieuwe voldoeningen te bekomen, voldoeningen die meestal van materiële aard zijn, waarvan het nut of de voordelen tastbaar zijn.

Het volk, zeg ik. — Welk volk?

De wetgevers worden verkozen en zij noemen zich volksvertegenwoordigers. Maar de «verkiezingsmarkt» is zo ingericht dat een verkozene de wil van allen niet kan uitdrukken. Hij wordt immers ook niet door allen verkozen. En ik bedoel hier niet dat hij door deze of gene partij wordt voorgesteld en gesteund. Zijn positie

in die partij, zijn candidatuur voor een zetel, die zetel zelf — zij hangen niet af van het volk. De invloedrijkste kiezer, de belangrijkste of de best georganiseerde groep, de directeur van het blad met de grootste oplage, de rijkste bankier of industrieel, het sterkste syndicaat, zij alleen dringen hun wil op aan de voorlopige vertegenwoordiger.

Ripert schreeft: «Les hommes ne sont pas des saints, ni des héros, ou, quand ils le sont, ils ne s'occupent pas de politique.»

Een député mag met de hand op het hart verklaren dat hij de vrijheid of de christelijke sociale leer, de mannen van de IJzer of Vlaanderen en zijn doden vertegenwoordigt. In feite zijn het welbepaalde personen, comité's of organisaties, die hem zeggen wat zij willen. Hij heeft te zorgen dat hun wil wet wordt.

Dat volk, verdeeld in groepen, vertegenwoordigd door organisaties en comité's, *vraagt wetten*. Het is wel een traditie gebleven de Staat te kritiseren en te klagen over de wetten. Maar die individualistische en liberale gewoonte, die kritieklust welke ook tot onze nationale karaktertrekken behoort, wordt niet bevestigd door daden. Wel integendeel! Zonder ophouden beroepen de mensen zich op de macht van de Staat om de gevaren te bestrijden die hun arbeid, hun levenswijze, hun bezittingen bedreigen.

Het liberale individualisme was vroeger de geliefde doctrine van de begoeden die zich in de vrije handel verrijkten en die sterk genoeg waren om hun eigen belangen te verdedigen. Deze leer heeft in feite alle sympathie verloren, zelfs bij diegenen welke het tegendeel beweren.

Vauvenargues zei het: «Les faibles veulent dépendre afin d'être protégés.»

De Staat mag zich niet meer vergenoegen met de zorgen voor de administratie en de rechtsbedeling. Men vraagt hem de kwijnende activiteiten te beschermen, de nadelige invloed van de concurrentie te bestrijden, de gevolgen van ramp en tegenspoed te herstellen.

De Staat is de oppermachtige suzerain: zoals eeuwen geleden de Heer eist hij militaire dienst en belastingen; zoals hij ook beschermt hij zijn onderdanen. Men vraagt hem niet alleen de verschillende activiteiten te harmoniseren; hij moet elk van deze activiteiten leiden, of althans diegenen welke hiertoe zelf onbekwaam zijn en ook al deze die te machtig zijn, opdat men hun onafhankelijke werking zou toelaten. Deze oneindige taak put trouwens de Staat uit en nochtans herneemt hij ze steeds zonder ooit de algemene instemming te kunnen verhoppen. Elke tussenkomst in het voordeel van de enen is voor de anderen een reden van misnoegdheid.

Het is onmogelijk tezelfder tijd de eigenaars en de huurders, de landbouwers en de molens, de cafébazen en de brouwerijen, de verzekeraars en de verzekerden, de handelaars en de gebruikers tevreden te stellen. Zodra een groep een voordelige wet bekomen heeft, begint de andere te protesteren of iets in zijn voordeel te eisen. Deze voortdurende interventie in de privé-overeenkomsten veronderstelt tal van maatregelen die bestemd zijn om elk bedrog of elke simulatie te verhinderen, om aan akten eventueel hun waar karakter terug te schenken, om de speculatie onmogelijk te maken of de speculanten te vervolgen.

Dat wordt een lawine van reglementen, teksten van openbare orde en strafbepalingen. En wanneer zich bij deze maatregelen de bepalingen voegen, die bestemd zijn om de inning van de belastingen en allerhande taksen te verzekeren, dan stelt men vast dat zij al te saam onontbeerlijk en hatelijk zijn. De

moderne mens gaat gebukt onder het juk van de wetten. Hij neemt ervan al wat hem voordelig is, en doet het onmogelijke om aan het overige te ontsnappen. In crisisperioden laat de strijd heftig op: elke eist voor zich de vrijheid en de grootst mogelijke controle voor een ander. De wettelijke bepalingen vermenigvuldigen zich. Geen enkele wordt zonder afkeuring aanvaard. « La loi n'est plus que le cri de triomphe du parti vainqueur. »

Moeten wij ons dan verwonderen over de grote mobiliteit van de moderne wetgeving? De wet is de bekroning van het succes door een partij of een man behaald. Dat is, in de grond, hetgeen in de moderne wetgeving werkelijk revolutionair is.

De wet komt thans tot stand om de individuele of corporatieve belangen te voldoen, zelfs indien dit de hogere belangen van de natie schaadt.

Eens dat men als beginsel aanvaardt: dat het Parlement alles mag en kan, dat de Staat voor alles en voor allen dient te zorgen, dan wordt het legiferen een dagelijkse noodzakelijkheid.

Het zou immers een bekentenis zijn van onmacht, indien een maatregel, die altijd door een of andere groep gevraagd wordt, niet moest getroffen worden. Dit verplicht en onophoudend legiferen zou wellicht gelukkig kunnen genoemd worden, indien het ingegeven werd door een gemeenschappelijk geloof of indien het een welbepaald doel beoogde. Maar over alles en nog wat is er ruzie en onzekerheid. De democratie aarzelt en twijfelt bij het zoeken naar een nieuw recht.

Het is gemakkelijk te zeggen dat de wetten door de tijd ontstaan en er zich toe te beperken vast te stellen dat zij algemeen worden nageleefd. Dan is technische vaardigheid voldoende en de codificatie kan dan het werk van zuivere juristen zijn. Maar wanneer een nieuw recht moet tot stand gebracht worden en men niet eens weet wat het moet worden, dan zullen de technici zo onhandig zijn als onwetende parlementairen.

Op dit ogenblik bestaat er slechts een algemene overtuiging en dan is zij bij velen nog onbewust: d.i. dat een nieuw recht tot stand komt en moet tot stand komen. De mensen willen iets nieuws. Zij zoeken, en de juristen zijn niet de minst enthousiasten, hoe de maatschappij van morgen zal kunnen georganiseerd worden. Indien men zich trouwens tegen een hervorming verzet, hoe gek ze ook weze, loopt men toch het risico in de eeuwige minderheid van de reactionairen gerangschikt te worden.

Wie, welke vertegenwoordiger vooral, zou zulk gevaar vrijwillig trotseren? Een goede democraat kan toch geen behoudsgezinde zijn!

* * *

Niemand heeft er ooit aan getwijfeld dat er een zekere evolutie van het recht bestaat, maar onze moderne wereld is overtuigd van het onvermijdelijke dezer evolutie. Zij, die de taak hebben de volkeren te leiden, denken er niet aan dat zij die evolutie kunnen beletten of vertragen; zij menen dat hun plicht er in bestaat deze evolutie te bespoedigen.

Onze tijdgenoten zijn getroffen door de transformatie van de materiële levensvoorwaarden. De grote wetenschappelijke ontdekkingen, de ontwikkeling van de industriële productie, de intensiteit en de gemakkelijkerheid van de verplaatsingen hebben het leven van de mensen het onderste boven gekeerd. Het Wetboek van 1804 komt onze generatie voor als het verouderde recht van een verdwenen maatschappelijke orde. Het

is een jurist, Mr Gaston Morin, die een zijner werken betitelt: « La révolte des faits contre le Code Civil ». En deze vaststelling brengt hem er toe de aanvallen van de afbrekers van het klassieke recht goed te keuren.

Wie zal er betwisten dat het veranderen van sommige wettelijke regels zich opdringt wanneer de materiële voorwaarden van het leven veranderen? Het spreekt vanzelf dat de reglementering op het verkeer per spoor niet kan toegepast worden op het wegverkeer, dat de wegcode evenmin kan toegepast worden op het luchtvaartverkeer; men kan de regels betreffende de eigendom van onroerende goederen niet toepassen op beurstitels. Tal van nieuwe teksten beantwoorden aldus aan economische noodzakelijkheden. Maar niets zegt ons dat deze nieuwe noodzakelijk geworden regels niet op de oude beginselen kunnen gebouwd worden.

De wetgeving, die in feite bedoeld was voor de landbouw en de artisanale productie, heeft in de XIXe eeuw de ontwikkeling van de grootindustrie toch niet belet. Tot op het einde van de vorige eeuw was men overtuigd dat de fundamentele beginselen van het Burgerlijk Wetboek onaangetast konden blijven en dat enkele speciale maatregelen voldoende waren om het aan te passen.

De evolutie van het economisch leven verplicht het recht tot technische veranderingen, tot technische aanpassingen over te gaan.

Maar zij is onvoldoende om uit te leggen waarom de beginselen zelf van dit recht over het hoofd worden gezien.

Indien met het « oude recht » — om het zo te noemen — minder en minder rekening gehouden wordt, is het niet zozeer omdat het niet meer beantwoordt aan nieuwe economische toestanden, maar omdat het niet overeenstemt met onze gedachten over de *sociale organisatie*. Wij zeggen dat de evolutie van het recht opgedrongen wordt door de feiten. In werkelijkheid *wensen* wij een nieuw recht.

De democratie zoekt haar recht omdat zij overtuigd is dat aan de *materiële vooruitgang* een morele en sociale vooruitgang moet beantwoorden.

« Le Progrès » is het grote « leit-motiv ». Het verwezenlijken van de vooruitgang van de mensheid is het eerste punt van het politiek programma van de democratie. Iedereen is progressist. Zich « conservateur » noemen is zich politiek zelfmoorden. Geen enkele kandidaat zou dergelijk « etiket » durven opnemen.

De moderne mens, zegt Masaryk, gehoorzaamt volledig aan de idee van de vooruitgang. « Croire au progrès, c'est croire qu'aujourd'hui vaut mieux qu'hier, que demain sera meilleur qu'aujourd'hui. »

De democratie ziet zich dan ook verplicht de moed te hebben het traditionele recht op te geven: dit recht behouden betekent immers « de vooruitgang van de mensheid stremmen ». Legiferen om vooruit te gaan, dat is de leiddraad welke zich aan een democratische regering opdringt.

« La croyance au progrès fait partie de la mystique démocratique. Il ne faut pas craindre de faire, » zegt M. Bouglé, « un bond hardi dans l'avenir. » Deze « grote sprong » kan onze democratie niet realiseren. Het is slechts een toekomstbeeld van een elite. Er is veel idealisme nodig om te dromen over de hervorming van de maatschappij door een nieuw recht. Ons volk is te bezadigd, te realistisch om zich hals over kop in de nieuwigheid te werpen. De droom van een betere toekomst is, voor de meesten, een verlangen naar een meer comfortabel materieel leven.

De algemene verhoging van de levensstandaard, de tendenz om uit te geven, de afkeer voor het sparen, het afnemen van de godsdienstzin of eenvoudig van het idealisme, brengen de meeste mensen er toe zich uitsluitend bezig te houden met de verdediging van hun materiële belangen.

De wetgever vertegenwoordigt die massa en hij heeft dan ook niet de pretentie de opofferingsgeest aan te kweken, het geloof aan te wakkeren, een ideaal op te bouwen of te verdedigen. Hij verdedigt uitsluitend de belangen en hij tracht aan allen, die zich tot hem richten, voldoening te geven.

Daardoor moet hij noodzakelijk het recht veranderen en vermits men a priori aanvaardt dat elke hervorming een vooruitgang betekent, hebben de meesten onzer tijdgenoten de overtuiging dat de nieuwe wetgeving op zichzelf een vooruitgang is.

Klassenwetgeving.

Het is mij onmogelijk in het kader van dit betoog de veranderingen van het burgerlijk recht in de heden-daagse periode te onderzoeken. Wij weten echter allen dat de belangrijke invloed van zuiver politieke factoren hervormingen heeft opgedrongen die in de grond uitsluitend ten goede komen van een bepaalde groep, welke dank zijn getalsterkte of flinke organisatie de politieke macht in handen heeft.

Laat mij toe bij deze gedachte stil te staan en er de grote belangrijkheid van aan te tonen. Het fundamentele beginsel van de juridische betrekkingen: *de gelijkheid voor de wet, is heden een verouderde gedachte geworden.*

De democratie heeft met alle recht het principe van de burgerlijke gelijkheid verdedigd zolang zij zich bedreigd waande door de vroegere geprivilegieerden. Wanneer deze vrees verdween, luwde meteen de liefde voor het heilig beginsel van de burgerlijke gelijkheid. Een abstracte en algemene maatregel valt gewoonlijk niet in de smaak van diegene die oordelen aanspraak te kunnen maken op de bijzondere bescherming van de Staat. Om dergelijke maatregelen te bepalen is trouwens een duidelijk inzicht van het algemeen belang noodzakelijk. Het is veel gemakkelijker particuliere eisen in te willigen. Elk beroep, elke groep, elke stand bekomt aldus langzamerhand een persoonlijk recht. Vanaf het ogenblik dat een bepaalde gunst aan een groep wordt toebedeeld, wordt zij niet « voorrecht of privilege » genoemd.

Aldus ontwikkelt zich een klassenrecht, terwijl er zorgvuldig vermeden wordt het beginsel van de burgerlijke gelijkheid zelf te betwisten. Zodra dit klassenrecht op aanvraag van de belanghebbenden tot stand kwam, hebben de juristen natuurlijk hun best gedaan om het te rechtvaardigen. Zij hebben gewezen op de vergissing die begaan werd door het rationalisme, wanneer het de mensen beschouwt als onder elkaar gelijkberechtigde personen. De geschiedkundigen en de sociologen hebben zich gehaast te leren dat elke groep zijn eigen regels heeft en dat de taak van de wetgever er zich toe moet beperken deze regels te erkennen en te bekrachtigen. Elke dag werd en wordt er afbreuk gedaan aan de rechtseenheid.

Het eerste speciaal recht dat ontstond en uitbreiding nam, is « *le droit de la profession* ».

In onze tijd leven zonder te werken is praktisch onmogelijk geworden. Het beroep merkt dan ook elke mens. Hij oefent het uit wanneer hij amper een man in wording is; het moet ons dan ook niet verwonderen dat hij gewoonten, gedachten, in een woord een speciale mentaliteit verkrijgt die hem en zijn beroeps-genoten eigen zijn. Tussen deze beroeps-genoten komt

dan ook een zeer bewuste solidariteit van belangen tot stand. Zij zijn overtuigd dat speciale regels op hen toepasselijk zijn. Dergelijk begrip is het Burgerlijk Wetboek volledig vreemd. Het houdt zich immers bezig met de goederen en niet met het uitoefenen van een of andere activiteit. Het beginsel van de gelijkheid verbiedt het Burgerlijk Wetboek onderscheid te maken tussen de mensen naargelang hun beroep. Het is uiterst zelden dat de Code Napoléon bepalingen inhoudt die betrekking hebben op een bepaald beroep. Artikel 919 voorziet wel een speciale onbekwaamheid voor dokters en priesters die een zieke hebben bijgestaan; artikel 1326, dat de vorm bepaalt van een schuldbekentenis, toont zich in fine minder streng als het gaat om bepaalde beroepen, maar alles samen genomen betekent dit toch zo weinig.

Het oudste professioneel recht is het handelsrecht.

De Franse monarchie had dit recht in de twee grote « *ordonnances* » van Lodewijk XIV gecodificeerd. De Code Civil betrad dit terrein niet en beperkte er zich toe te verwijzen naar de handelsgebruiken. Wanneer de handelaars van de volledige vrijheid die de Revolutie hun gebracht had, misbruik maakten (denk op de speculaties van de « *traitants aux armées* »), eiste Napoleon tegen hen een strenge reglementering van de faling. Het was een gelegenheid om de redactie van een handelswetgeving te bespoedigen die buiten de Code Napoléon zou staan. Traditioneel was dit recht bedoeld om de regelmatige en eerlijke uitoefening van het beroep te waarborgen. Het was dus eerder tegen de handelaars gericht.

De Code du Commerce was bijzonder streng in zake faling; een toelating was noodzakelijk om over te gaan tot het stichten van een naamloze vennootschap; de courtagevrijheid bestond niet; de lijfswang bleef behouden tegen handelaars, enz. Maar dit professioneel recht veranderde langzamerhand van karakter. Na de grote burgerij waren het de handelaars die het eerst en voor zeer lang een aanzienlijke politieke invloed gingen uitoefenen. Zij slaagden er dan ook zeer spoedig in een bijna absolute handelsvrijheid te veroveren.

De meer recente geschiedenis heeft ons aangetoond dat de kleine handeldrijvende middenstand zich buitengewoon ontwikkeld heeft en — wat men ook moge zeggen — een niet te onderschatten invloed uitoefent.

Het bekomen van een speciale wetgeving op het handelsfonds, op de handelshuur zijn maar de meest recente voorbeelden. Het bekomen van de vestigingswet, de sociale veiligheid voor zelfstandigen zullen dit in de toekomst bevestigen.

De arbeidersklas heeft thans een eigen recht, dat in zijn geheel een « *gunstwetgeving* » is. Het is nutteloos hier de geschiedenis van de sociale wetgeving te herhalen. Gegroepeerd en op politiek terrein zeer tuchtvol, maakten de werklieden steeds een zeer sterke electorale macht uit en wanneer zij in de minderheid zijn slagen zij er in zich toch te doen aanhoren, dank zij staking en eventueel geweld.

Eertijds hebben de werklieden geoordeeld dat de contractuele vrijheid hen voldoende beschermde tegen de gevaren van de almachtige corporaties. Het Burgerlijk Wetboek had deze gedachte opgenomen en organiseerde het dienstcontract, naar het voorbeeld van het Romeins recht. Later hebben de werklieden beweerd dat men ze eenvoudig vergeten had en ze zijn ten strijde getrokken tegen het gemeen recht.

De politieke macht van de werklieden is duidelijk en het Parlement heeft nog niet opgehouden toe te geven. De door de werklieden gewenste of geëiste wetten zullen steeds gestemd worden, welke ook de

partij weze die het staatsbeleid in handen heeft. Het ligt immers in de lijn van het democratisch programma. Men noemt deze wetten *sociale wetten*. Zij worden verdedigd op basis van de rechtvaardigheids-gedachte en worden niet strijdig geoordeeld met het principe van de gelijkheid. De getroffen maatregel is immers bedoeld om de feitelijke ongelijkheid te compenseren die voortspuit uit economische dwang.

Deze werkliedenwetgeving is nochtans klaarblijkelijk een professionele en dienvolgens een exceptionele wetgeving. Een klas van mensen is aan een bijzondere wetgeving onderworpen, omdat zij handenarbeid verricht. En het arbeidsrecht is reeds nu volledig gescheiden van het Burgerlijk Wetboek.

Om de bescherming van de werkman door de wetgever te rechtvaardigen heeft men aanvankelijk zijn contractuele zwakheid voorgewend.

Dit voorwendsel werd spoedig overbodig en de wetgevende maatregelen ten voordele van de werklieden hebben zich vermenigvuldigd.

De sociale vooruitgang bestaat er thans in de werklieden zoveel mogelijk rechten toe te kennen, zonder dat het mogelijk is hen verplichtingen op te leggen, die toch zonder sanctie zouden blijven. Sedert elke werkman over een kiesbrief beschikt is en wordt de arbeidersstand op juridisch gebied hoe langer hoe meer een bevoorrechte klasse.

Het is onnoodig dat ik over de *boerenstand* spreek. Wij kennen zijn politieke invloed en wij weten hoe hij er in geslaagd is ook een geprivilegieerd recht tot stand te brengen.

Elk beroep bekomt aldus een persoonlijk recht.

Indien herhaalde toegevingen aan verschillende groepen niet altijd stroken met het algemeen belang, merkt men het gewoonlijk niet dadelijk en niemand schijnt trouwens groot belang te hechten aan de toekomst. Dikwijls nochtans ontbrandt de strijd tussen de verschillende professionele belangen. Vergelijkt dan de macht van beide kampen en U zult de overwinnaar kennen.

De eigenaar is op voorhand verslagen. Hij heeft geen professionele belangen. Het bezit veronderstelt een zekere behoudsgezindheid en elke eigenaar wordt dan ook automatisch beschouwd als de vijand van de sociale vooruitgang. Zijn eigendom laat hem toe lasten te dragen en daarmee basta.

De wet spreekt zich uit in het voordeel van de pachter tegen de grondeigenaar, in het voordeel van de huurder tegen de eigenaar, meer nog in het voordeel van de handelaar-huurder.

Indien het conflict tot stand komt tussen de uitbater en zijn bedienden of werklieden, gaat de sympathie van de wetgever altijd naar dezelfde. Het komt er immers op aan een zeer grote en machtige massa kiezers tevreden te stellen.

Sedert het tot stand komen van een professioneel syndicalisme en de doorbraak van het algemeen stemrecht, is de wet eenvoudig een vredesverdrag tussen kiezers met tegenstrijdige belangen. En pas is het verdrag ondertekend of de strijd herneemt. Indien een groep een of andere gunst bekomen heeft, trachten de anderen de uitbreiding van die maatregel af te dwingen. Indien de uitbreiding onmogelijk is, eist men een of andere compensatie.

Ik zou kunnen uitwijden over de geboorte van het «corporatief recht», over de collectieve overeenkomsten en andere vormen van het nieuwe recht. Maar hetgeen ik tot nu toe schetste, schijnt mij reeds vol-

doende om te besluiten dat wij staan voor het *verval van het gemeen recht*.

* * *

De gedachte van een burgerlijk recht dat gemeen is aan alle staatsburgers, gedachte die de basis was van ons recht sedert de Franse revolutie en het keizerrijk, valt niet in de smaak van onze moderne democratie.

De gelijkheid, de gelijkheid voor de wet althans, schijnt het ideaal niet meer te zijn. Elke groep eist zijn recht op.

Bedolven onder een massa partikuliere reglementen, begint het Burgerlijk Recht langzamerhand zijn voor-aanstaande positie te verliezen. Schijnbaar behoudt het Burgerlijk Recht zijn primauteit en dit blijkt o.m. uit het programma van onze rechtsfaculteiten. Maar zij die in de praktijk staan weten dat het Burgerlijk Recht hoe langer hoe minder wordt toegepast. Elke moeilijkheid die oprijst wordt onderworpen aan een partikuliere wet al werd ze soms in het Burgerlijk Wetboek ingelast.

De moderne democratie heeft het revolutionnaire ideaal misschien niet verraden maar dan toch hervormd. Zij heeft het principieel van de gelijkheid behouden, maar zij tracht deze gelijkheid tot stand te brengen door een wettelijk onderscheid te maken tussen de rechtspersonen. In de plaats van het gemeen recht komt er een klassenrecht tot stand.

Het nieuwe recht is in de eerste plaats *zuiver nationaal*.

De Code Napoléon streefde naar een zekere universaliteit en zij die het tot stand brachten, oordeelden dat dit wetboek, buiten Frankrijk en in die landen tenminste welke de beginselen van de Revolutie aan-kleefden, evengoed zijn taak zou volbrengen. Dit werd trouwens door de geschiedenis bevestigd.

Elk land wenst, en dit sedert lang, een eigen recht te hebben. Het gaat hier niet om intellectuele hoogmoed. Elke Staat is overtuigd dat de hem eigen zijnde politieke, economische en sociale toestanden regels eisen die alleen maar in zijn gebied van toepassing kunnen zijn.

En de strekkingen naar unificatie van het recht, hebben hieraan nog niet veel veranderd.

Vermits het recht van de democratie een nationaal recht is, heeft de wetgever een tendens, in de toepassing van het privaatrecht, een onderscheid te maken dat gebaseerd is op de nationaliteit van de rechtspersonen. De Code civil aanvaardt wellicht niet de volledige assimilatie tussen nationalen en vreemdelingen (artikelen 11, 14 en 15) maar het principieel zelf van de burgerlijke wetten bevoordelt deze assimilatie. Gedurende de XIXe eeuw kwam de tendens tot gelijkberechtiging op burgerlijk gebied zeer duidelijk tot uiting.

De oorlog van 1914 deed ook, op dat terrein, een xenofobie ontstaan. Het is nutteloos hier te verwijzen naar tal van wetten en reglementeringen die voor doel hebben de vreemdelingen van een aantal activiteiten uit te sluiten of ze te onderwerpen aan een zeer strenge controle.

Tal van deze bepalingen schijnen voor onze mentaliteit aanneembaar, daar waar het gaat om de belangen van onze handelaars, van onze werknemers te verdedigen. Het wordt echter veel ernstiger wanneer wij vaststellen dat zuiver burgerlijke wetten, zoals de buurwetgeving, rekening houden met de nationaliteit om de rechten en verplichtingen van de contractanten te bepalen. Ik weet wel dat de tegenstelling tussen

het *jus civile* en het *jus gentium* een zeer oude gedachte is. Maar leerde men ons niet dat de ontwikkeling van de beschaving er toe bijgedragen had het onderscheid tussen het *jus civile* en het *jus gentium* te doen verdwijnen? Dit onderscheid komt nu terug op het voorplan. De Europese eenheid is nog niet voor morgen!

* * *

Indien de nationaliteit van de belanghebbenden een invloed heeft op de toepassing van de wet, dan is er natuurlijk geen enkele reden om ook geen onderscheid te maken tussen de rechtspersonen naargelang hun vermoedelijke graad van gehechtheid aan het vaderland.

Eerst en vooral hebben wij het onderscheid tussen de Belgen van geboorte en deze die het geworden zijn door naturalisatie. Ik heb hierover niet uit te wijden, evenmin als over het onderscheid tussen kleine en grote naturalisatie. Het betreft inderdaad vooral de politieke rechten alhoewel toch ook de uitsluiting van sommige beroepen wordt voorzien. Interessanter is het wanneer wij denken aan de massa wetten in het voordeel van de oudstrijders, de weerstanders, de invaliden of de weduwen en wezen van oorlogsslachtoffers. Het gaat niet zozeer om de pensioenen, vergoedingen en andere voordelen die hen geschonken werden, maar wel om de invloed die hun hoedanigheid heeft op betrekkingen van zuiver privaatrechterlijke aard.

Wij kennen bv. de uitzonderlijke voordelen welke door de wetgeving in zake huishuur aan bepaalde categorieën rechtspersonen werden voorbehouden. Ik weet wel dat het over persoonlijke woongelegenheid gaat en dat de openbare opinie niet zou toelaten of niet zou hebben toegelaten dat deze ongelukkigen op de straat zouden geworpen worden. Dit belet niet dat de vrijgevigheid en de edelmoedigheid van de Staat in feite ten nadele van andere rechtspersonen wordt uitgeoefend en vooral dat deze uitzonderingsbepalingen aan de wetgever veeleer door de invloed van machtige groeperingen dan door de noodzakelijkheid werden opgedrongen.

In zekere landen hebben wij gezien hoe de Staat, op burgerlijk gebied, onderscheid maakte tussen de burgers naargelang hun vermoedelijke graad van gehechtheid aan het vaderland of de zuiverheid van hun bloed. Hoe weinig sommigen er ook van bewust zijn, zijn dergelijke gedachten ook in ons land na de jongste oorlog binnengedrongen. Ook in België heeft men om dezelfde redenen bepaalde categorieën burgers uitgesloten van het voordeel van zuiver privaatrechterlijke wetsbepalingen.

Deze evolutie, zal men zeggen, is slechts tijdelijk. Misschien. Maar zij heeft een bres geslagen in onze meest heilige beginselen en niemand kan er de vergaande gevolgen van vermoeden.

* * *

Dit alles is nochtans van weinig tel naast de veel belangrijker stroming die er toe strekt van de burgerlijke wetten het correctief te maken van de sociale ongelijkheid.

De burgerlijke gelijkheid schijnt nog eerbiedwaardig in de mate dat zij het heropleven van *héréditaire* voorrechten belet. Er wordt zeer gemakkelijk overheen gestapt wanneer het er om gaat op elke *categorie* een recht toe te passen dat rekening houdt met de sociale verhoudingen. En vermits de meest talrijke — ik zei het reeds — de sterkste en eveneens de armste zijn, heeft dit onvermijdelijk voor gevolg dat

de wetten de bescherming van de zwakken en het inkomen van de machtigen nastreven.

Op dit ogenblik beperkt de moderne Belgische wetgeving er zich toe een onderscheid te maken naargelang de familietoestand, de zichtbare of zelfs de schijnbare rijkdom, de bewezen diensten, de graad van invaliditeit, het uitgeoefende beroep, het gewonnen loon. Maar het is reeds zover dat we dikwijls verplicht zijn partijen, die tegenover elkaar staan, te vergelijken. Eertijds zei men: de eigenaar en de huurder, de schuldeiser en de schuldenaar, de werkgever en de werknemer. Thans moet men, in de juridische verhoudingen, eerst en vooral de sociale hoedanigheid van de partijen nagaan.

Is de eigenaar er een grote of een kleine, welk is de betaalde huurprijs, hoe oud zijn partijen, zijn ze invalide en hoeveel kinderen hebben zij? Is de werkgever een groot industrieel of een kleine patroon? Is de werknemer een mijnwerker, een schilder, een zee-man of een metaalbewerker? Is de schuldenaar een handelaar of een werkman?

Deze voorbeelden zijn aanwijzingen. Indien men zich de moeite getroostte de speciale bepalingen na te gaan, die sedert vijftig jaar in en buiten ons Burgerlijk Wetboek en in onze Burgerlijke Rechtspleging (denk aan de uitvoering, het beslag) werden ingelast in aanzien van de hoedanigheid van de rechtspersonen, dan zouden wij zelf verbaasd staan over hun aantal.

Deze tendens wordt hoe langer hoe belangrijker en er is schijnbaar geen ontkomen mogelijk. Om een abstracte, permanente en algemene regel vast te leggen, is een klaar inzicht nodig van het algemeen belang, alsmede de moed om de particuliere belangen prijs te geven voor de verdediging van «le bien commun» en de hogere belangen van de Staat.

Ik meen reeds te hebben aangetoond dat dit inzicht, deze moed niet meer bestaan of tenminste dat de meerderheid van onze wetgevers hun goede bedoelingen — zo zij er hebben — niet kunnen verwezenlijken. Een ideaal schijnt niet meer te bestaan, behalve indien men het streven naar de sociale gelijkheid zo noemen wil. De meesten die heden zonder ophouden de wetgever aansporen «de faire progresser le droit» en hem er toe aanzetten een sociaal recht tot stand te brengen, dromen ervan onze maatschappij te hervormen en een nieuw regime in te stellen.

* * *

Ik denk er niet aan te betwisten dat elke maatschappij evolueert. Maar de invloed van diegenen welke de macht in handen hebben is determinerend.

Indien het Burgerlijk Wetboek enkel een technisch meesterwerk was van vervlogen tijden, zou het niet zo erg zijn vast te stellen dat onze generatie het de rug toekeert. Men zou er zich dan kunnen toe beperken eenvoudig te zeggen: tracht het maar even goed te doen.

Er is veel meer. De Code Civil is in de grond een verzameling van regels die door een lange traditie werden tot stand gebracht en die de basis zijn van de burgerlijke maatschappij in het christelijke Westen. De bepalingen betreffende het eigendomsrecht, het contractueel verband, de burgerlijke verantwoordelijkheid, het huwelijksgoederenrecht, de erfenissen, hebben een lang verleden. Zeer dikwijls hebben de auteurs van het Wetboek sommige zuiver politieke bepalingen van de feodaliteit, van het koninkdom of van de Conventie verworpen om terug te grijpen naar het oude gewoonterecht of naar de Romeinse regel.

En het is juist omdat dit Recht doorgedrongen was van het christelijke ideaal en van de «raison romaine»

dat Europa en de beschaafde wereld ervan de basis maakte van hun burgerlijke orde.

Zij die deze beginselen bestrijden vallen niet alleen de maatschappelijke orde, maar onze beschaving zelf aan.

* * *

Het is verkeerd te geloven aan de fatale evolutie van het Recht; het is verkeerd elke hervorming als een vooruitgang te begroeten. Het is echter even ongerijmd blindelings de noodzakelijkheid te ontkennen het recht te doen evolueren en de instellingen aan te passen.

De democratische geest, die onze wetgeving sedert 40 à 50 jaar beïnvloedt « a fait passer dans nos lois un souffle de justice et de pitié » en het kan niet betwist worden dat onze moderne wetgeving op meerdere punten ons burgerlijk stelsel werkelijk verbeterd heeft. Maar de democratie mag niet ontaarden in een feitelijke politieke dictatuur van hen die de macht van het getal vertegenwoordigen.

Het burgerlijk recht — in de breedste zin van het woord — het Burgerlijk recht kan en mag niet afhangen van een zuiver tijdelijk politiek machtsverwicht. Deze gedachte zou zich aan de Democratie

moeten opdringen zoals zij zich opgedrongen had aan het oude Koninkrijk.

Hij die de beginselen van dat Recht aantast, raakt de langzaam tot stand gekomen orde in het privéleven van de mensen en hij raakt meteen de grondvesten van onze beschaving.

Practisch bestaat er wellicht geen middel om het Parlement en soms de regeringen, te beletten naar goedgevonden de fundamentele regels van ons Burgerlijk Recht te veranderen of over boord te werpen, en aldus dikwijls onbewust, alles aan het wankelen te brengen zonder in de mogelijkheid te zijn stevig herop te bouwen.

Maar dat de juristen die de evolutie van het privaatrecht beschrijven, dan toch niet te pas en te onpas een loflied aanheffen en het onmogelijke doen om de meest slopende, de meest gevaarlijke nieuwigheden te rechtvaardigen.

Indien een nieuw recht onvermijdelijk is, indien men dit nieuwe recht wenst, dat men dan ten minste wijze op het gevaar met de traditie af te breken, op het gevaar van de morele voorschriften over het hoofd te zien, eerbiedwaardige rechten te vernielen, de contractuele orde te schenden.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 October 1952.

Voorzitter-verslaggever : M. Bail.

Eerste advocaat-geenraal : M. Hayoit de Termicourt.

Binnenscheepvaart. — Sleeptrein. — Beschadiging van een tot het openbaar domein behorend kunstwerk, veroorzaakt door een schip uit de sleeptrein. — Buiten het geval van eigen schuld of gebrek is de sleepboot niet aansprakelijk tegenover de Staat. — Uitlegging van artikel 98, alinea 2 van het K.B. van 15 October 1935, houdende het Reglement op de politie en de scheepvaart der bevaarbare waterwegen onder beheer van de Staat. — Strijd met de artikelen 1382, 1383 en 1384 B.W. — De artikelen 46 titel II Boek II en 273 titel X Boek II W.v.k. moeten beperkend worden uitgelegd, voor zover zij van het gemene recht afwijken. — De schippers van de gesleepte vaartuigen staan per se niet onder het bevel van de schipper van de sleepboot.

Artikel 98, alinea 2 van het K.B. van 15 October 1935, houdende het Reglement op de politie en de scheepvaart der bevaarbare waterwegen onder beheer van de Staat, zoals die alinea in het bestreden arrest wordt geïnterpreteerd, nl. in die zin, dat de eigenaars of schippers van vaartuigen, die binnenscheepen slepen, tegenover de Staat zouden aansprakelijk zijn voor alle averij en schade, aan de waterweg en aan de kunstwerken toegebracht door enig schip van de sleep, ook buiten elke schuld van de eigenaars of schippers der slepende vaartuigen of van hun ondergeschikten of buiten enig gebrek van de onder hun bewaking staande zaak (de sleepboot), is in strijd met de regelen van het gemene recht, neergelegd in de artikelen 1382, 1383 en 1384 B.W., van welke regelen de Koning bij de bepalingen waarop het K.B. blijkens zijn tekst berustte, niet gemachtigd werd af te wijken.

Ten onrechte wil het bestreden arrest de wettelijkheid zijner interpretatie doen steunen op de overweging, dat voormeld artikel 98, alinea 2, slechts de toepassing zou zijn van de bepalingen van de artikelen 46, titel II, Boek II, W. v. K. (eerste wet van 28 November 1928, art. 1) en 273 van Titel X van hetzelfde Boek (wet van 28 November 1928, art. 2). Voor zover zij van het gemene recht afwijken, mogen laatstvermelde artikelen bij gebrek van een uitdrukkelijke wetsbepaling niet buiten hun bewoordingen worden uitgebreid, onder meer tot de eigenaar van een schip of van een vaartuig wegens handelingen van het scheepsvolk van vaartuigen, waarvan hij niet eigenaar is.

De stelling, dat de sleepboot en de gesleepte vaartuigen dienen te worden beschouwd als één enkel schip in dier voege, dat de schippers van de gesleepte vaartuigen onder het bevel staan van de schipper van de sleepboot, vindt geen steun in enige wetsbepaling.

Annaerts & N.V. De Gentse Scheepvaartmaatschappij t/ De Belgische Staat (Minister v. Openbare Werken) en Dienst der Scheepvaart.

Gelet op het bestreden arrest, d.d. 26 November 1949 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

1. Aangaande de voorziening van de Naamloze Vennootschap « De Gentse Scheepvaartmaatschappij » : Over de door verweerders opgeworpen niet-ontvankelijkheid van de voorziening :

Overwegende dat geen rechtsgeding werd ingesteld tussen eiseres en verweerders en dat ten laste van eiseres geen veroordeling werd uitgesproken in het voordeel van verweerders;

Dat er uit volgt dat de voorziening niet ontvankelijk is;

2. Aangaande de voorziening van Annaerts :

Over de eerste twee middelen :

Het eerste : schending van de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 1 en 2 van de Eerste Wet van 28 September 1928, welke de artikelen 46 tot 48 geworden zijn van Boek II van het Wetboek van Koophandel mitsgaders van artikel 273 van Boek II van het Wetboek van Koophandel, van de artikelen 67, 78 en 107 der Grondwet,

doordat het Hof van Beroep te Luik in het bestreden arrest eerste eiser tot verbreking, eigenaar en kapitein van de motorboot Adrienne, veroordeeld heeft tot het betalen aan de Belgische Staat van een som van 42.951.69 frank in hoofdsom, als schadevergoedingen uit hoofde van een beschadiging, door een boot van het sleepkonvooi veroorzaakt aan een « Dukdalf », kunstwerk behorend tot het openbaar domein, zonder op te sporen of voormelde eiser of iemand van zijn ondergeschikten een fout had begaan, evenmin of hij bewaker was van een zaak, die de schade zou hebben veroorzaakt door een gebrek van die zaak;

Eerste onderdeel :

Beweegreden ontleend aan het feit, dat artikel 98 van het Reglement van 15 October 1935 de eigenaar of de baas van de motorboot verantwoordelijk verklaart jegens de Staat voor de schade door een boot van de sleep veroorzaakt aan de waterwegen, aan al hetgeen daarbij behoort of aan de kunstwerken van het openbaar domein;

terwijl volgens de bedoeling van de in het middel bedoelde wetsbepalingen, waarvan geen enkel koninklijk besluit geldig mag afwijken, niemand er kan toe gehouden zijn een schade te herstellen, tenzij zo deze veroorzaakt werd door zijn schuld of door de schuld van zijn ondergeschikte of nog door het gebrek van een zaak, waarover hij het toezicht heeft en terwijl de Hoven en Rechtbanken de reglementen enkel mogen toepassen in zover ze overeenstemmen met de wetten;

Tweede onderdeel :

beweegreden ontleend aan het feit, dat artikel 1 van de (eerste) wet van 28 September 1928 de eigenaar van de boot volledig verantwoordelijk stelt, niet alleen voor zijn daden, maar eveneens voor die van de kapitein, van de leden van de bemanning en van de ondergeschikten en aan het feit, dat artikel 98 van het Koninklijk Besluit van 15 October 1935 slechts de toepassing zou zijn van dit beginsel, in geval het gaat om motorboten, daar het sleepkonvooi dient te worden beschouwd als een enkele boot, waarvan het bevel toebehoort aan de motorboot;

terwijl de verantwoordelijkheid, bepaald bij artikel 1 van de wet van 28 September 1928 (artikel 46 van Boek II van het Wetboek van Koophandel), zich slechts uitspreekt over de gevolgen van de foute daden van de eigenaar, van de kapitein, van de leden der bemanning en van de ondergeschikten, derwijze dat het begrip van de technische eenheid van het sleepkonvooi alleszins niet in staat is om de verantwoordelijkheid te rechtvaardigen van de baas of eigenaar van de motorboot buiten de gevallen, waarin er een fout mocht zijn begaan, hetzij door hemzelf, hetzij door één der personen, voor wie hij zich krachtens bovenvermelde wetsbepaling verantwoordelijk is;

het tweede : schending van de artikelen 67, 78 en 107 van de Grondwet, 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 1 van de eerste wet van 28 November 1928, opgenomen in de artikelen 46 tot 48 van Boek II van het Wetboek van Koophandel, 98 van het Koninklijk besluit van 15 October 1935, 3 der wet van 18 Augustus 1928 tot oprichting van de Scheepvaartdienst,

doordat, om artikel 98 van het Koninklijk Besluit van 15 October 1935 wettelijk te verklaren, hoewel het de eigenaar of de kapitein van de motorboot verantwoordelijk stelt voor de schade, veroorzaakt door om het even hetwelk van de vaartuigen van het sleepkonvooi, zelfs indien die schade niet tot oorzaak had een fout van zijnentwege of een fout van een van zijn ondergeschikten of een gebrek van een onder zijn bewaking staande zaak, het bestreden arrest beslist heeft, dat artikel 107 der Grondwet aan de regering evenmin als aan de provincies en aan de gemeenten verbiedt reglementen te maken, die iets meer zouden bepalen dan een wet, maar hun slechts verbiedt reglementen te maken, die in strijd zouden zijn met de wet,

terwijl de in het middel aangehaalde bepalingen, inzonderheid de artikelen 67, 78 en 107 van de Grondwet, aan de Koning slechts het recht toekennen reglementen en besluiten te maken, die noodzakelijk zijn voor de uitvoering der wetten, zodat onwettelijk zijn de reglementen die, zich niet beperkend tot hetgeen noodzakelijk is voor de uitvoering der wetten, iets meer bepalen dan de wetten en die de verhouding van burgerlijk recht wijzigen;

Overwegende dat het arrest, zonder te wijzen op enige fout van aanlegger, eigenaar van de sleepboot, en ofschoon het verzuimt na te vorsen of de beschadiging van de dukdalf niet te wijten was enkel, gelijk aanlegger staande hield, aan een fout van de schipper van een gesleept vaartuig, dan wel, gelijk aanlegster aanvoerde, aan overmacht, beslist dat aanlegger in elk geval jegens de Staat aansprakelijk is krachtens artikel 98, 2e alinea van het Koninklijk Besluit van 15 October 1935, houdende het reglement betreffende de politie en de scheepvaart der bevaarbare waterwegen onder beheer van de Staat;

Overwegende dat voormelde alinea, welke in werking was ten tijde van de feiten, bepaalt : « Evenwel zijn de eigenaars of schippers van vaartuigen die binnenschepen slepen tegenover de Staat verantwoordelijk voor alle averij en schade aan de waterweg en aan de kunstwerken toegebracht door gelijk welk schip van de sleep »;

Overwegende dat deze reglementaire bepaling in de interpretatie, welke het bestreden arrest er aan geeft, niet strookt met de regelen van het gemeen recht, vastgelegd in de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, van welke regelen de Koning niet gemachtigd werd af te wijken door de bepalingen, krachtens welke het Koninklijk Besluit volgens zijn tekst werd genomen;

Overwegende weliswaar dat het bestreden arrest voor de wettelijkheid zijner interpretatie een grondslag wil vinden in de beschouwing dat vorenaangehaald artikel 98, tweede alinea, slechts de toepassing is van de bepalingen van de artikelen 46 van titel II van het boek II van het Wetboek van Koophandel (eerste wet van 28 November 1928, artikel 1 en artikel 273 van titel X van hetzelfde boek (wet van 28 November 1928, artikel 2);

Overwegende echter dat in de mate waarin zij van het gemeen recht afwijken laatstvermelde bepalingen bij gebrek aan een uitdrukkelijke wetsbepaling geenszins buiten hun termen mogen worden uitgebreid, onder meer tot de eigenaar van een schip of een vaartuig wegens handelingen van het scheepsvolk van vaartuigen, waarvan hij niet de eigenaar is;

Overwegende dat het arrest ten slotte als regel stelt, dat een sleepboot en de gesleepte vaartuigen dienen te worden beschouwd als één enkel schip in dier voege, dat de schippers van de gesleepte vaar-

tuigen onder het bevel staan van de schipper van de sleepboot;

Maar overwegende dat geen wet dergelijke regel inhoudt of zulk vermoeden vestigt;

Dat het arrest nalaat te onderzoeken, of in casu de vaartuigen, welke de sleep vormden, feitelijk onder het bevel van de schipper van de sleepboot stonden en, indien zulks het geval was, binnen welke perken;

Overwegende dat uit deze beschouwingen voortvloeit, dat het arrest zijne beslissing niet wettelijk gerechtvaardigd heeft en de in de middelen aangehaalde wetsbepalingen schendt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, behalve in zoverre 1°) het ontvankelijk verklaart de oproeping tot vrijwaring door aanlegger Annaerts van de naamloze vennootschap «De Gentse Scheepvaartmaatschappij» en deze veroordeelt tot de kosten van deze oproeping tot vrijwaring; 2°) het recht doet op de vordering van aanlegger Annaerts tegen de partijen Dirckx, Braeckmans, Boodts en Dienst van het Sekwester;

Verwerpt de voorziening van de aanleggende vennootschap en veroordeelt haar tot de kosten van deze voorziening; legt de overige kosten ten laste van verweerders; veroordeelt de aanleggende vennootschap tot een enkele vergoeding van 150 frank jegens verweerders;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 17 October 1952.

Voorzitter : M. Devaux (verslaggever).

Raadsheren : MM. Moureau en Holoye.

Advocaten : Mrs Faures en Braun.

1. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Bekwaamheid om te handelen.
2. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang.
3. Gemeenten. — College van burgemeester en Schepenen. — Bevoegdheid van algemeen belang. — Bouwvergunningen (3 tot 5).
4. Stedebouw. — Opmaken van plannen van aanleg. — Ministeriële toelating (3 tot 5).
5. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Verkeerde interpretatie (4 en 5).
6. Administratieve akten. — Geldigheid. — Bevoegdheid. — Voorafgaand beroep (5).
7. Raad van State. — Geschil herstelvergoeding. — Ontvankelijkheid van de vraag. — Voorafgaand verzoek (6).

1. Uit artikel 14 der wet van 23 December 1946 en uit artikel 1 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 blijkt dat de verzoekers zich vóór de Raad van State slechts mogen laten vertegenwoordigen door advocaten van Belgische nationaliteit.

Derhalve is het verzoekschrift, ondertekend door gevolmachtigden welke aan die eis niet voldoen niet ontvankelijk.

2. De eigenaar heeft er belang bij, de vernietiging te

vorderen van een weigering van vergunning om op zijn terrein te bouwen.

3. De bedoeling der besluitwet van 2 December 1946 is niet geweest de gemeentewet te wijzigen, doch het bestuur van Stedebouw in de gelegenheid te stellen algemene plannen te doen opmaken die door de omstandigheden gerechtvaardigd werden. Zij is ondergeschikt aan de gemeentewet en is derhalve slechts van toepassing wanneer deze toegepast is of niet toepasselijk is.

4. Hieruit volgt dat de Minister van Openbare Werken of zijn gemachtigde over een aanvraag om vergunning, welke aan hem gericht is op grond van artikel 18 van de besluitwet van 2 December 1946, pas na de beslissing van de gemeenteoverheid uitspraak kan doen. Voorafgaande inmengingen van zijnerwege in aanvragen van louter eventueel belang kunnen tegenstrijdige beslissingen, die een goed bestuur schaden, tot gevolg hebben. Zij passen de besluitwet van 2 December 1946 verkeerd toe.

5. Het college van burgemeester en schepenen heeft, door zijn weigering te steunen op de weigering van vergunning door de Minister, de besluitwet van 2 December 1946 toegepast en geen gebruik gemaakt van de macht welke het aan de gemeentewet ontleent, omdat het meende dat het er van beroofd was door de voorafgaande beslissing van de Minister. Voor die beslissing gelden de bij de gemeentewet (artikel 90, 8°) geregelde beroepen niet, vermits zij niet genomen is bij toepassing van die wet. Het beroep dat er voor de Raad van State de vernietiging van vordert, is derhalve ontvankelijk.

Door de bouwvergunning te weigeren omdat zij door de Minister geweigerd is, heeft de gemeenteoverheid de besluitwet van 2 December 1946 verkeerd toegepast.

6. Het verzoek is niet ontvankelijk, daar het dossier geen stuk inhoudt dat als een voorafgaande vraag om vergoeding kan beschouwd worden.

Schollaert en consorten t/ Belgische Staat (Minister van Openbare Werken en gemeente Waterloo).

Gezien het verzoekschrift 3 December 1951 ingediend door Blanche Schollaert, echtgenote Franz Pettiaux, Franz Pettiaux en Georges Schollaert;

Wat betreft de vraag om nietigverklaring :

Overwegende dat het beroep is ingediend door Franz Pettiaux en door zijn echtgenote Blanche Schollaert; dat beide ondertekenaars van het verzoekschrift daarenboven een beroep in naam van Georges Schollaert ingediend hebben krachtens een authentieke algemene volmacht;

Overwegende dat uit artikel 14 der wet van 24 December 1946 houdende instelling van een Raad van State en uit artikel 1 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging vóór de afdeling administratie van de Raad van State volgt dat de verzoekers zich vóór de Raad van State slechts kunnen laten vertegenwoordigen door advocaten van Belgische nationaliteit; dat het verzoekschrift, ondertekend door de gevolmachtigden van Georges Schollaert, die aan de gestelde eis niet voldoen, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat het verzoekschrift door Franz Pettiaux en zijn echtgenote Blanche Schollaert in hun persoonlijke naam ingediend, de nietigverklaring vordert van een weigering van een vergunning om op een hun toebehorend terrein te bouwen; dat zij er belang bij hebben de nietigverklaring ter bestreden akten te vorderen;

Overwegende dat Franz Pettiaux en Blanche Schollaert, echtgenote Pettiaux, bij een 4 September 1951 gedagtekende en door de Minister van Openbare Werken op 6 September 1951 ontvangen brief de vergunning aanvraag om te Waterloo, op de plaats « Champ de Mal » genaamd, langs de gemeenteweg n° 20, Chemin de la Cense genaamd, twee dubbele villa's, op de plannen als « fermettes » vermeld, te bouwen; dat Franz Pettiaux in dat schrijven verklaart ook in naam van Georges Schollaert te handelen; dat Franz Pettiaux bij schrijven van 4 September 1951 het college van burgemeester en schepenen der gemeente Waterloo om dezelfde vergunning verzocht en bij dit schrijven een afschrift voegde van de brief die hij aan de Minister van Openbare Werken gericht en samen met zijn echtgenote Blanche Schollaert ondertekend had; dat 5 October 1951 een weigerende beslissing genomen werd door de gemachtigde van de Minister en 13 October 1951 een weigerende beslissing door het college van burgemeester en schepenen der gemeente Waterloo;

Overwegende dat bij het besluit van de Regent van 13 Januari 1947 is beslist dat de gemeente Waterloo het in artikel 1 der besluitwet van 2 December 1946 bedoelde plan van aanleg zou opmaken; dat die beslissing op het gehele grondgebied van die gemeente van toepassing maakte artikel 18 der besluitwet, hetwelk alle bouwwerken, zelfs voordat de plannen op het gemeentehuis zijn neergelegd, aan de voorafgaande toelating van de Minister of van zijn gemachtigde onderwerpt;

Overwegende dat uit het door de gemeente Waterloo neergelegde dossier blijkt dat het college van burgemeester en schepenen mededeling ontvangen heeft van de weigerende beslissing van de Minister van Openbare Werken en dat het ingevolge het kennen van die beslissing een beslissing tot weigering nam waarvan het in de volgende bewoordingen aan Franz Pettiaux kennis gaf :

« Ingevoege het verzoekschrift van

1° Mevrouw Blanche Schollaert...

2° De heer Georges Schollaert...

...brengen wij U tot onze spijt ter kennis dat het schepencollege op zijn zitting van 13 October 1951 beslist heeft op uw aanvraag niet te kunnen ingaan, gezien het besluit tot weigering n° 327 A.B. 582 van 5 October 1951, uitgaande van het Bestuur van Stedebouw »;

Overwegende dat het origineel van de door het college van burgemeester en schepenen van Waterloo genomen beslissing de getrouwe weergave is van de door de gemachtigde van de Minister genomen beslissing die aan de gemeente was medegedeeld en bij het proces-verbaal der beraadslaging van het college van burgemeester en schepenen gevoegd is; dat, gezien de bewoordingen van de kennisgeving, overigens niet kan betwijfeld worden dat de gemeente geoordeeld heeft dat de beslissing van het Bestuur van Stedebouw haar eigen beslissing bepaalde en dat zij niet verder onderzocht heeft of er reden was om de vergunning krachtens de bepalingen van de gemeentewet en van het gemeentereglement toe te staan of te weigeren; dat de gemeente-overheid derhalve geoordeeld heeft dat de besluitwet de gemeentewet wijzigde en dat zij niet bij toepassing van de gemeentewet, doch bij toepassing van de bepalingen der besluitwet van 2 December 1946 moest beslissen, dat zij dienvolgens gebonden was door de beslissing van het Bestuur van Stedebouw;

Overwegende dat de besluitwet van 2 December 1946 de bepalingen van het besluit der secretarissen-generaal van 12 September 1940, genomen krachtens de wet van 10 Mei 1940 betreffende de overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd, heeft overgenomen; dat de

wetgever de bedoeling niet heeft gehad op die wijze de gemeentewet te wijzigen, doch het Bestuur van Stedebouw in de gelegenheid te stellen algemene plannen op te maken die door de omstandigheden werden gerechtvaardigd; dat hieruit volgt dat de besluitwet aan de gemeentewet ondergeschikt is; dat, zo het college van burgemeester en schepenen de gevraagde vergunning bij toepassing van de gemeentewet weigert, de besluitwet geen toepassing meer vindt; dat de Minister of zijn gemachtigde slechts over de hem verleende macht beschikt om te vermijden dat door de gemeente toegelaten bouwwerken het opmaken der plannen in de aan de bepalingen van de besluitwet onderworpen streek in het gedrang brengen; dat de voorafgaande weigering, door de Minister, tot gevolg zou hebben de gemeente te beletten gebruik te maken van de rechten welke de gemeentewet haar onder toezicht van de bestendige deputatie en van de Koning verleent, de uitoefening van de haar bij de gemeentewet verleende rechten te beletten door haar te verplichten zich neer te leggen bij de weigerende beslissing van de Minister van Openbare Werken of van zijn gemachtigde, of tegenstrijdige beslissingen mede te brengen;

Overwegende dat het onjuist is, zoals gezegd in een antwoord van de Minister op datum van 13 Juli 1948 in het Bulletin van vragen en antwoorden der wetgevende kamers, bladzijde 1138, verschenen, dat de besluitwet aan het centraal bestuur een oppergezag zou toegekend hebben dat zich bij de door de gemeentewet ingerichte voogdijmacht voegt; dat de besluitwet, benevens het bij de gemeentewet ingesteld systeem van vergunning, slechts nieuwe bevoegdheden heeft geregeld die aan de Minister van Openbare Werken of zijn gemachtigde zijn toevertrouwd; dat men integendeel in hetzelfde antwoord terecht leest dat « geen enkel bestuur gemachtigd is in laatste instantie uitspraak te doen over het al dan niet inwilligen van een bouwaanvraag », doch dat « verscheidene besturen uitspraak doen, elk krachtens de hun door de wet toegevoezen bevoegdheid »;

Overwegende dat de besluitwet, die noch de gemeentewet heeft willen wijzigen, noch de bevoegdheden der gemeente beperken, slechts van toepassing is wanneer de gemeentewet al of niet toepasselijk is; dat de administratie, die haar macht ontleent aan de besluitwet, die macht slechts uitoefent voor zover de uit de toepassing van de gemeentewet volgende rechtstoestand de toepassing van dat besluit noodzakelijk maakt om het doel te bereiken dat het nastreeft met de voorlopige maatregelen waartoe het machtigt; dat, zo de gemeente een bouwvergunning verleent, die vergunning door een weigerende beslissing van de Minister of van zijn gemachtigde kan worden tegengehouden totdat de plannen worden goedgekeurd, doch dat, ingeval van weigering door de gemeente-overheid, bij de Minister of zijn gemachtigde geen vergunning, die hij niet kan toestaan, geldig kan worden aangevraagd;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen van Waterloo, door zijn weigering te gronden zoals het dat gedaan heeft, de besluitwet van 2 December 1946 heeft toegepast en geen gebruik heeft gemaakt van de bij de gemeentewet aan het college toegekende macht, daar het meende hiervan beroofd te zijn door de voorafgaande beslissing van de Minister; dat voor die beslissing de bij de gemeentewet geregelde beroepen niet gelden, vermits zij niet bij toepassing van die wet is genomen; dat het beroep tot nietigverklaring vóór de Raad van State dus ontvankelijk is;

Overwegende dat de gemeente-overheid, door de bouwvergunning te weigeren omdat zij door de ge-

machtigde van de Minister was geweigerd, de besluitwet van 2 December 1946 verkeerd heeft toegepast;

Overwegende dat de gemachtigde van de Minister, door te beslissen over een bouw aanvraag die niet te voren aan de gemeenteoverheid was voorgelegd een beslissing genomen heeft buiten de hem bij de besluitwet verleende bevoegdheid; dat voorafgaande innemingen van die aard in aanvragen van louter eventueel belang tegenstrijdige beslissingen tot gevolg kunnen hebben die de goede administratie schaden; dat de administratieve overheid de besluitwet van 2 December 1946 terzake verkeerd heeft toegepast;

Wat betreft de vraag om vergoeding :

Overwegende dat het dossier geen stuk bevat dat als een voorafgaande aanvraag om vergoeding kan aangevoerd worden; dat het verzoek derhalve niet ontvankelijk is;

Uitspraak doende bij wijze van arrest over de vraag om nietigverklaring en bij wijze van advies over de vraag om vergoeding,

Besluit :

Artikel 1. Het besluit van 5 October 1951 van de directeur-generaal van het Bestuur van Stedebouw wordt vernietigd.

De beraadslaging van 13 October 1951 van het college van burgemeester en schepenen der gemeente Waterloo wordt vernietigd.

Artikel 2. Het verzoek om vergoeding wordt verworpen.

Artikel 3. De kosten, bepaald op 300 frank, zijn ten belope van een vierde ten laste van de Staat, ten belope van een vierde ten laste van de gemeente Waterloo en ten belope van de helft ten laste van de verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 8 Maart 1952.

Voorzitter : M. Maraite.

Eerste advocaat-generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs Dauwe en Dendal (Brussel).

Rechterlijke Organisatie. — Rechtbank van Koophandel. — De referendaris doet dienst als griffier, maakt niet deel uit van de Rechtbank en heeft geen beraadslagende stem.

Ofschoon de referendaris der Rechtbank van Koophandel als rechtskundig raadsman van de rechters een overwegende rol speelt bij het opmaken van de vonnissen, heeft hij geen beraadslagende stem en maakt als griffier niet deel uit van de Rechtbank.

Indien bij het wijzen van het vonnis een ander referendaris dienst deed dan degene, die aanwezig was op de vorige terechtzitting, waar de zaak behandeld werd, is het vonnis deswege niet nietig.

Bonnevalle Octave t/ N.V. Ciné Equipement.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van Koophandel te Gent op 9 Juni 1951;

Overwegende dat het hoger beroep alsmede het incidenteel beroep tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Aangaande de nietigheid van het bestreden vonnis :

Overwegende dat appellant niet betwist dat ter zitting van de rechtbank van Koophandel te Gent op 9 Juni 1951 het bestreden vonnis uitgesproken werd door drie rechters, voor wie het onderhavige geschil aanhangig gemaakt, gepleit en in beraad gesteld was, maar ten onrechte de nietigheid van dit vonnis inroept om de enige reden dat de referendaris, aanwezig op voormelde terechtzitting, niet dezelfde was als degene, die in de zaak op de vorige zittingen gezeteld had;

Overwegende immers dat de artikelen 57 en 63 (Wet van 11 Mei 1910) van de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting onderscheidenlijk voorschrijven, dat de rechtbanken van koophandel niet mogen vonnissen dan met het vaste getal van drie rechters, de voorzitter inbegrepen, en dat in ieder dezer rechtbanken er een referendaris is die als griffier dienst doet;

Overwegende dat de referendaris, alhoewel hij als rechtskundige raadsman van de handelsrechters een overwegende rol speelt bij het opmaken van de vonnissen, nochtans luidens de bewoordingen zelf van de wet geen beraadslagende stem heeft en als griffier niet deel uitmaakt van de rechtbank;

Overwegende dat daaruit volgt dat op 9 Juni 1951 de rechtbank regelmatig en geldig samengesteld was en dat in strijd met wat appellant beweert er geen aanleiding bestond om op straf van nietigheid van het te wijzen vonnis de besluiten te hervatten en de debatten te heropenen;

Overwegende dat, nu de eerste rechter voor goed recht gesproken heeft en zijn rechtsmacht uitgeput, het Hof kennis neemt van geheel de zaak tengevolge van de devolutieve werking van het hoger beroep;

Ten gronde : (zonder belang).

NOOT : Zie in dezelfde zin in dit nummer arrest van het Hof te Gent, dd. 14 Juli 1952 en het daarbij behorend advies van het O.M.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 14 Juli 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Van Mallegheem en de Vreese.

O.M. : M. Matthijs, subst. procureur generaal.

Advocaten : Mrs Dauwe en Van Moerkerke.

1. Rechterlijke Organisatie. — Rechtbank van Koophandel. — Rechtstoestand van de referendaris.

2. P.V.B.A. — Statutaire bepaling. — Door wie kan daarop beroep worden gedaan?

3. Verkoop op eigen naam. — Facturen om fiscale redenen op naam van andere verkopers gesteld. — Vorderen in rechte in eigen naam.

1. Al is de referendaris de rechtskundige raadsman van de rechters in handelszaken, zo maakt hij niet deel uit van de Rechtbank.

Indien bij het wijzen van het vonnis een ander referendaris dienst deed dan degene, die aanwezig was op de vorige terechtzittingen, waar de zaak behandeld werd, is het vonnis deswege niet nietig.

2. De bepaling in de statuten ener P.V.B.A., dat de verrichtingen die een bepaald bedrag te boven gaan, ten opzichte van de P.V.B.A. slechts geldig zijn, wanneer zij door twee vennoten ondertekend zijn,

kan alleen door de P.V.B.A. worden ingeroepen, niet door haar tegenpartij in een geding.

3. De partij, die opgetreden is op haar eigen naam of als commissionair op haar eigen naam voor rekening van derden, kan ter zake van de aldus aangegane overeenkomsten op haar eigen naam in rechte vorderen, waarbij het onverschillig is, dat haar wederpartij om redenen van fiscale aard de facturen op naam van derden gesteld heeft.

N.V. Zaaizaadinrichtingen V. D. M. t
P.V.B.A. Westvlaamse Land- en Tuinbouwcentrale.

Advies van het O.M.

De oorspronkelijke eis, vóór de rechtbank van Koophandel te Gent, ingesteld door de P.V.B.A. « West-Vlaamse Land- en Tuinbouwcentrale » te Roeselare, — en voor zoveel als nodig door 16 landbouwers, — tegen de N.V. « Zaaizaadinrichtingen Albert V. D. M. » te Gent, strekte ertoe deze laatste te horen veroordeeld tot betaling van een bedrag van 219.764,50 fr. (wegens zuiver stoffelijke vergissing aldus door de rechtbank verbeterd), als verschuldigd saldo op een totaal bedrag van 285.781,40 fr., waarop 66.016,50 fr. afbetaald werden, wegens verkoop en levering van erwten.

Tegen het vonnis op tegenspraak dd. 13 October 1951, waarbij de rechtbank deze eis heeft toegewezen, doch aan oorspronkelijke verweerster termijnen van respijt heeft verleend, heeft deze laatste tijdig, in rechtsgeldige vorm, en ontvankelijk hoger beroep ingesteld.

1. Wat de opgeworpen nietigheid van het bestreden vonnis betreft.

Appellante voert aan dat de zaak voor de rechtbank van koophandel bepleit werd op 27 Januari en de debatten gesloten werden op 17 Februari 1951, doch dat het vonnis uitgesproken werd op 13 October 1951 door dezelfde kamer, maar waarvan een ander referendaris dan die, welke op 27 Januari en 17 Februari aldaar zetelde, deel uitmaakte. Derhalve vordert appellante de nietigverklaring van het bestreden vonnis als zijnde gewezen in strijd met de wetten op de rechterlijke inrichting, met name die betreffende de samenstelling van de rechtbanken van koophandel, welke wetten van openbare orde zijn (zie inderdaad en o.m.: Gent, 31 Januari 1951, R.W. 1950/51, kol. 1102; Vgl. Gent, 5 Juni 1950, R.W. 1950/51, kol. 132, alsook Luik, 21 December 1951, R.W. 1951/52, kol. 1042, en ten slotte: Verbreking, 11 October 1948, Pas. 1948, I, 561; id., 28 Maart 1949, Pas. 1949, I, 239; id. 7 November 1949, Pas. 1950, I, 121, 1°).

In onderhavig geval blijkt de regelmatigheid van de samenstelling van de rechtbank uit het door dat rechtscollège gewezen vonnis zelf en moet zij aldus geacht worden vast te staan. Zittingsbladen worden niet overgelegd, waaruit het tegenovergestelde zou blijken, noch waaruit zou voortvloeien dat de beweringen van appellante met de werkelijkheid overeenstemmen. Wat geïntimeerde betreft, heeft zij dienaangaande geen ander bewijs over te leggen dan de uitgifte van het bestreden vonnis, waaruit « in casu » de regelmatigheid van de samenstelling van de rechtbank, die de beslissing uitgesproken heeft, gebleken is, zoals hierboven aangestipt.

De opwerping van appellante mist derhalve elke grond, bij gemis aan bewijs.

Trouwens in elke geval, zelfs al stond het vast dat het bestreden vonnis niet uitgesproken werd met

deelneming van dezelfde referendaris als die welke de rechtbank bijstond, toen de zaak vóór de rechtbank bepleit en de debatten aldaar gesloten werden, dan nog dient te worden vastgesteld, dat appellante nochtans niet betwist, dat op de terechtzitting d.d. 13 October 1951 het bestreden vonnis uitgesproken werd door dezelfde drie rechters, vóór wie het geschil aanhangig gemaakt, bepleit en in beraad gesteld werd.

Zoals de Eerste Kamer van uw Hof bij een arrest d.d. 8 Maart 1952 in zake Bonnevalle, Octave t/ N.V. « Ciné Equipement » (nog niet gepubliceerd) (Red. thans in dit nummer) het zeer juist opmerkte, bepalen de artikelen 57 en 63 (wet d.d. 11 Mei 1910) der wet d.d. 18 Juni 1869, op de rechterlijke inrichting, dat de rechtbanken van koophandel niet mogen vonnissen dan met het vaste getal van drie rechters, de voorzitter inbegrepen, en dat in elk dezer rechtbanken er een referendaris is die als griffier dienst doet.

« Overwegende — zo verklaart het bedoelde arrest » — dat de referendaris, alhoewel hij als rechtskundig » raadsman van de handelsrechters een overwegende » rol speelt bij het opmaken van de vonnissen, nochtans luidens de bewoordingen zelf der wet, geen » beraadslagende stem heeft en als griffier niet deel » uitmaakt van de rechtbank. »

Wij delen volkomen deze zienswijze, alhoewel het K.B. nr 184 — d.d. 5 Juli 1935 — artikelen 5 en 6, die onderscheidelijk art. 62 der wet d.d. 20 April 1810 hebben vervangen en een art. 62bis in deze wet hebben ingelast, onder oogpunt van de tucht, aan de referendarissen en adjunct-referendarissen een rechtstoestand hebben verleend, die enigszins verschilt van die der griffiers en adjunct-griffiers.

Er dient dus naar ons oordeel in onderhavig geval te worden besloten — althans in ondergeschikte orde — dat op 13 October 1951 de rechtbank regelmatig en geldig was samengesteld en dat er geen aanleiding bestond om op straf van nietigheid van het uit te spreken vonnis de besluiten te hervatten en de debatten te heropenen.

Het bestreden vonnis werd dus in elk geval op rechtsgeldige wijze uitgesproken.

2. Ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis.

Het betreft geen betoog, dat art. 13 der statuten van de P.V.B.A. « West-Vlaamse Land- en Tuinbouwcentrale », luidens hetwelk de verrichtingen, die de 10.000 fr. overtreffen enkel geldig zijn ten opzichte van de vennootschap, wanneer zij door twee vennoten ondertekend zijn, door appellante niet in haar voordeel kan worden ingeroepen in verband met het onderhavige geschil, terwijl de verkoop en leveringen anderszits binnen de perken vielen van het maatschappelijk doel.

Evenmin kan de bewering van appellante worden aanvaard, waar zij aanvoert, dat de vordering van geïntimeerde slechts ontvankelijk zou zijn tot beloop van de prijs van de waren, die zij persoonlijk verkocht, wijl voor het overige de rechtsvordering alleen door de landbouwers-verkopers zou kunnen ingesteld worden. De verkoopovereenkomst werd inderdaad gesloten tussen geïntimeerde en appellante en niet tussen appellante en bedoelde landbouwers, en alle verrichtingen en verhandelingen gebeurden tussen appellante en geïntimeerde, dewelke gehandeld heeft, of ten minste opgetreden is ofwel op haar eigen naam, ofwel als commissionair, die op eigen naam voor rekening van één of meer derden gehandeld heeft, persoonlijk ten opzichte van de derden gehouden is, en wiens verbinde nis slechts ophoudt, indien hij in naam van zijn

commissiegever(s) gecontracteerd heeft (Gent, 17 Juni 1882; Pas. 1883, II, 8; Kluyskens, «De Contracten», n° 530, 3°, blz. 570), wat in het onderhavige geval niet is geschied.

3. *Ten gronde* (zonder belang).

Arrest

Over de beweerde nietigheid van het vonnis a quo :

Overwegende dat appellante opwerpt dat het bestreden vonnis nietig is omdat, toen het uitgesproken werd, een ander referendaris zetelde als die, welke had gezeteld, toen de zaak werd bepleit en de debatten voor gesloten werden verklaard;

dat zij echter in gebreke blijft zulks te bewijzen; dat, bij ontstentenis van overlegging van eensluitende afschriften der zittingsbladen dd. 27 Januari en 17 Februari 1951 de regelmatigheid van de samenstelling van de rechtbank moet worden geacht gebleken te zijn uit de uitgifte van het bestreden vonnis;

Overwegende trouwens dat de referendaris, al is hij de rechtskundige raadsman van de handelsrechters, niet deel uitmaakt van de rechtbank; dat het vonnis dienvolgens alleszins op regelmatige wijze werd gegeven;

Over de ontvankelijkheid van de door geïntimeerde ingestelde oorspronkelijke eis :

Overwegende dat art. 13 van de statuten van de geïntimeerde, luidens hetwelk de verrichtingen die de waarde van 10.000 frank overtreffen, enkel geldig zijn ten opzichte van de vennootschap wanneer ze door twee vennoten ondertekend zijn, vanzelfsprekend alleen door geïntimeerde zou kunnen ingeroepen worden;

Overwegende dat appellante evenmin vermag op te werpen dat de vordering van geïntimeerde slechts ontvankelijk is tot beloop van de prijs van de waren, die zij persoonlijk verkocht;

Overwegende inderdaad dat de bedoelde verkoopovereenkomsten alle afgesloten werden tussen appellante en geïntimeerde; dat laatstgenoemde opgetreden is ofwel op haar eigen naam ofwel als commissionair, handelende op haar eigen naam voor rekening van derden; dat het onverschillig is ter zake, dat om redenen van fiscale aard de door de koopster (appellante) opgestelde facturen derden als verkopers aanduiden, wanneer het vaststaat dat alle verrichtingen en verhandelingen tussen appellante en geïntimeerde gebeurden en deze laatste op haar eigen naam contracteerde;

Ten gronde (zonder belang).

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

1e Kamer — 9 April 1952.

Voorzitter : M. Schiltz.

Rechters : M.M. Kempeneer en Verhoeven.

Advocaten : Mrs De Peuter, Schuermans en Van Damme.

Pacht. — De bedoeling van de eigenaar om het hem toebehorend goed vrij van pacht te verkopen is een ernstige reden van opzegging in de zin van artikel 20/11 alinea 8 van de wet van 7 Juli 1951.

Het voornemen van de eigenaars van een verpachte boerderij deze te verkopen onder de voor hen gunstigste voorwaarden is een ernstige reden voor opzegging van de pacht in de zin van artikel 20, 11°, alinea 8 van de pachtwet van 7 Juli 1951. Een eigenaar heeft er immers onbetwistbaar belang bij een goed te kunnen verkopen, dat onmiddellijk ter volkomen beschikking van de koper kan worden gesteld; deze omstandigheid beïnvloedt ongetwijfeld de koopprijs in een voor de verkoper gunstige zin.

Onjuist is de mening, dat de zoëven vermelde pachtwet uitsluitend ten doel zou hebben de pachters te beschermen; de rechtmatige belangen der eigenaars moeten eveneens in het oog worden gehouden. Zo men aan dezen het recht mocht ontzeggen hun goederen op de voordeligste wijze te verkopen, zou daardoor het eigendomsrecht tot een theoretisch en denkbeeldig begrip worden herleid.

Menten t/ Aerts.

Gezien het aangevallen vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de heer Vrederechter van het kanton Turnhout op 12 November 1951, aan beroeper betekend bij geboekt exploit van deurwaarder Jaak Houet, te Turnhout, in dato 26 November 1951 en alhier in regelmatig afschrift overgelegd, waarbij goed en rechtsgeldig werd verklaard de door beroepenen gedane opzegging tegen 15 Maart 1953 betreffende een boerderij, gelegen te Turnhout, Seven-donk-Ieiseinde;

Overwegende dat het hoger beroep ontvankelijk is als zijnde tijdig en in regelmatige vorm ingesteld;

Overwegende dat beroeper betwist, dat de door beroepenen aangehaalde reden, waarop de opzegging steunt, ernstig is in de zin van artikel 20, 11°, alinea 8 van de wet van 7 Juli 1951;

Overwegende dat de door beroepenen gedane opzegging steunt op de beschouwing, dat zij voornemens zijn bedoelde boerderij te verkopen en zulks wensen te doen in de voor hen gunstigste voorwaarden;

Overwegende dat het onbetwistbaar is, dat een eigenaar er voordeel bij heeft een goed te kunnen verkopen, dat onmiddellijk ter volledige beschikking van de koper kan worden gesteld; dat deze omstandigheid ongetwijfeld de verkoopprijs beïnvloedt in een voor de verkoper gunstige zin;

Overwegende dat beroepenen bij het doen van de opzegging derhalve een rechtmatig belang nastreven; dat beroeper weliswaar opwerpt, dat de wet van 7 Juli 1951 hoofdzakelijk tot doel zou hebben de pachters te beschermen; dat de Rechtbank evenwel van oordeel is dat in het kader de bepalingen van voormelde wet de rechtmatige belangen der eigenaars evenmin over het hoofd mogen worden gezien, dat aan deze het recht te ontzeggen hun goederen op de voordeligste wijze te verkopen er praktisch op neerkomt het eigendomsrecht tot een theoretisch en denkbeeldig begrip te herleiden;

Overwegende dat hieruit volgt dat de eerste Rechter terecht de door beroepenen ingeroepen reden van de gedane opzegging als ernstig heeft beschouwd en dienvolgens de opzegging goed en rechtsgeldig heeft verklaard;

Om deze redenen,

De procedure geschied zijnde in het Nederlands naar eis van de artikelen 2, 24, 34, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935,

De Rechtbank, rechtsprekende in hoger beroep, beslissende op tegenspraak, alle andere en strijdige besluiten verwerpende, ontvangt het hoger beroep, verwerpt het als zijnde niet gegrond; bevestigt al de bestreden beschikkingen van het vonnis van 12 November 1951;

Veroordeelt beroeper tot de kosten van hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

4 April 1952.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : MM. Kerkhove en Dhanens.

O. M. : M. Lachaert.

Huwelijk. — Een tweede voltrekking van een huwelijk is niet toelaatbaar op grond dat de huwelijksregisters in de gemeente van voltrekking van het huwelijk vernietigd zijn. — Dit geldt ook voor een in het buitenland aangegane huwelijk. — In zodanig geval moet op grond van artikel 46 B.W. aan de rechter de herstelling van het ontbrekend « instrumentum » gevraagd worden. — Voor het kunnen volstaan met een akte van bekendheid in plaats van de geboorteakte is vooraf het bewijs vereist van de onmogelijkheid om zich deze te verschaffen.

Om te kunnen volstaan met een akte van bekendheid in plaats van een akte van geboorte, moet de aanstaande echtgenoot eerst en vooral bewijzen, dat hij zich in de onmogelijkheid bevindt een afschrift zijner geboorteakte te verkrijgen. Reeds gehuwde personen kunnen niet een andermaal hun huwelijk doen voltrekken; een nieuwe « consensus » met nieuwe voltrekking is bij gemis aan voorwerp onmogelijk. Dit geldt ook voor het in het buitenland met inachtneming van in dat land voorgeschreven vormen en vervulling van de door de Belgische wet op straf van nietigheid gestelde vereisten voltrokken huwelijk.

Indien partijen een uitgifte van hun huwelijksakte niet kunnen voorleggen, omdat de registers der plaats waar hun huwelijk is voltrokken, vernield zijn, moeten zij zich tot de rechter wenden ten einde op grond van artikel 46 B. W. de herstelling van het ontbrekend « instrumentum » te verkrijgen. Zij dienen in dat geval de vernietiging van de akte en haar inhoud te bewijzen.

Ducia.

Overwegende dat verzoekster, geboren te Praag, op 11 Juli 1924, dochter van Theodor Carlo en Macohon Plena, uiteenzet dat zij op 22 Februari 1944 te Brandenburgstad ten Westen van Berlijn, in de echt getreden is met Porteman Gaston-Leon, zoon van Oscar Cesar en Langedock Elisa;

Dat echter de bescheiden van de burgerlijke stand van Brandenburgstad door beschieting vernield zijn, zodat zij geen afschrift van haar huwelijksakte kan bekomen;

dat zij, daar zij over geen stukken beschikt om haar burgerlijke stand te bewijzen, het wenselijk acht opnieuw in België in de echt te treden volgens de vormen der Belgische wetgeving;

Dat zij, omdat zij in de onmogelijkheid was zich een uittreksel uit haar geboorteakte aan te schaffen ten gevolge der verwoesting, veroorzaakt door de oorlog aan haar geboortestad, zij voor de heer Vrederechter van het kanton Menen op 28 April 1947 een akte van bekendheid liet opmaken ter vervanging van haar geboorteakte, op grond van artikel 70 in fine B.W.;

Dat verzoekster op grond van artikel 72 B.W. de bekrachtiging dezer akte door de Rechtbank verzoekt; Overwegende dat krachtens artikel 70 B.W. de ambtenaar van de burgerlijke stand zich de akte van geboorte van ieder der aanstaande echtgenoten moet laten voorleggen;

Dat echter de akte van geboorte kan worden vervangen door een akte van bekendheid, afgegeven door de Vrederechter van de geboorteplaats of de woonplaats der aanstaande echtgenoten, wanneer het hun onmogelijk is om zich de geboorteakte aan te schaffen;

Overwegende dat krachtens artikel 72 B.W. de akte van bekendheid moet worden vertoond aan de Rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar het huwelijk moet voltrokken worden, dewelke haar bekrachtiging verleent of weigert naar gelang zij oordeelt dat de verklaringen van de getuigen en de redenen die het overleggen van de akte van geboorte beletten, al dan niet voldoende zijn;

Overwegende dat in de bundel niet het minste bewijs aanwezig is, waaruit zou kunnen afgeleid worden dat verzoekster een afschrift van haar geboorteakte aan de bevoegde overheid te Praag heeft gevraagd of dat de bescheiden van de burgerlijke stand te Praag vernietigd werden;

Dat de onmogelijkheid voor de aanstaande echtgenoot zich een afschrift van zijn geboorteakte aan te schaffen een voorafgaande voorwaarde is, welke afzonderlijk moet bewezen worden, daar de akte van bekendheid alleenlijk gelden moet als geboorteakte;

Dat daarbij de getuigen zelfs niet beweren dat de geboorteakte van verzoekster vernietigd werd, maar « dat zij (de verzoekster) dus niet tijdig haar geboorteakte uit het moederland kan bekomen om in de echt te treden »;

Overwegende dat in deze voorwaarden de bekrachtiging dient geweigerd te worden;

Overwegende dat daarbij volgende bemerkingen dienen gedaan te worden :

Overwegende dat men zich kan afvragen of reeds gehuwde personen andermaal hun huwelijk kunnen doen voltrekken;

Overwegende dat het huwelijk een instelling is, door de wet ingericht en beschermd, tot dewelke man en vrouw contractueel bij gemeenschappelijke wil toetreden door het huwen (Verbreking, 12 Juni 1941, Pas. 1941, I, blz. 217);

Overwegende dat het « consensus » zelf van de echtgenoten aan de grond van het « negotium », waarbij de echtgenoten overeenkomen samen tot de instelling van het huwelijk toe te treden, « consensus », dat, om reden van de plechtigheid van deze daad onderworpen is aan de tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand voor zijn vaststelling en waarvan de opgestelde en ondertekende huwelijksakte het « instrumentum » is (vide De Page : Dr. Civ.; T. I, blz. 352, n° 631);

Dat inderdaad krachtens de artikelen 74 en 165 B.W. de voltrekking van het huwelijk geschiedt « vóór » (en niet door) de ambtenaar van de burgerlijke stand, en krachtens artikel 165 B.W. de voltrekking van het huwelijk geschiedt in het openbaar « vóór » (en niet door) de ambtenaar van de burgerlijke stand (Novelles : Dr. Civ., T. I, blz. 421);

Dat daarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand in naam der wet verklaart dat echtgenoten verenigd « zijn » door het huwelijk en niet dat hij ze verenigt; zodat hij een tot stand gekomen toestand vaststelt en deze niet schept, alhoewel deze vaststelling essentieel is;

Overwegend dat zekere, echter alleenstaande, rechtspraak aanneemt dat geen enkel wettelijke bepaling zich verzet tegen een nieuwe voltrekking (célébration) van een reeds vroeger voltrokken huwelijk (Beroep Luik, 8 April 1925, Pas. 1925, II, blz. 152);

Dat echter dit stelsel niet mag aangenomen worden;

Overwegende inderdaad dat eens dat de echtgenoten tot het instituut van het huwelijk toegetreden zijn, dat zij gehuwd zijn, een nieuw « consensus » met nieuwe voltrekking onmogelijk is bij gemis aan voorwerp;

Dat het bestreden stelsel daarbij aanleiding zou geven tot allerlei moeilijkheden en bedrog, daar de echtgenoten, naar gelang der omstandigheden, hun huwelijk opeenvolgend opnieuw zouden kunnen voltrekken in verschillende plaatsen (De Page : Dr. Civ., T. I, blz. 601);

Dat zij daarbij dusdoende het principe der vastheid der huwelijkscontracten zouden kunnen kelderen door een nieuw huwelijkscontract te laten opmaken, voordat zij hun huwelijk opnieuw voltrekken, zodat derden zouden kunnen bedrogen worden, zowel betreffende hun stand als betreffende hun huwelijksgoederenstelsel;

Overwegende dat het huwelijk van Belgen, of van een Belg met een vreemde, in het buitenland voltrokken, geldig is, indien de rechtsgeldige vormen in het land waar het werd voltrokken nageleefd werden, en de door de Belgische wet op straf van nietigheid gestelde vereisten vervuld zijn (De Page : Dr. Civ., T. I, blz. 607; Novelles : Dr. Civ., T. I, blz. 424 en 425; De Paepe : Compétence civile à l'égard des étrangers, T. I, blz. 352 en 355; Planiol et Ripert : Dr. Civ., T. II, n°s 155, 234 en volg.; Colin et Capitant : Dr. Civ., T. I, blz. 115 en volg.; Pouillet : Dr. Int. privé, n° 358);

Dat krachtens artikel 171 B.W. de akte van voltrekking van het huwelijk in het buitenland moet overgeschreven worden in de lopende registers van de burgerlijke stand in België na terugkeer van de echtgenoten op het grondgebied van het koninkrijk;

Overwegende dat de echtgenoten te dien einde een uitgifte van de huwelijksakte moeten voorleggen (Roland et Wauters : Guide de l'officier de l'état civil, blz. 787);

Overwegende dat, wanneer de echtgenoten dit « instrumentum » in afgifte niet kunnen voorleggen, omdat de registers van de burgerlijke stand vernield werden waar het huwelijk werd voltrokken, zij zich tot de rechtbanken moeten wenden en op grond van artikel 46 B.W. de herstelling van het ontbrekend « instrumentum » vragen (Roland et Wauters : Guide de l'officier de l'état civil, blz. 101);

Overwegende dat dit artikel niet beperkend is (Colin et Capitant : Dr. Civ., T. I, n° 409; Planiol et Ripert : Dr. Civ., T. I, n° 232; Verbreking, Frankrijk, 14 November 1922, Dall. Per. 1924, I, blz. 79) en dus dient toegepast te worden in geval van vernietiging van een akte van de burgerlijke stand, opgemaakt in het buitenland, dewelke in België moet worden overgeschreven;

Dat in dit geval de herstelling kan gevorderd worden hetzij door de Procureur des Konings, hetzij door belanghebbende partijen, dewelke en de vernietiging van de akte en haar inhoud zullen dienen te bewijzen (Roland et Wauters : Guide de l'officier de l'état civil, blz. 76);

Overwegende dat verzoekster dus niet gerechtigd is opnieuw haar huwelijk, aangegaan met Porteman Gaston te Brandenburgstad, op 22 Februari 1944, te doen voltrekken, alleenlijk ten einde zich een nieuwe akte te verschaffen in plaats van de vernietigde akte, om deze te kunnen laten overschrijven;

Om deze redenen,

Verwerpt het verzoek om bekrachtiging;
Verwijst verzoekster in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 5 Maart 1951.

Voorzitter : M. de Vreese.

Rechters : M.M. Gerniers en De Clerck.

Ouderlijke macht. — Ontzetting. — Indien de ontzette ouder tevens voogd was, oefent de door de familierraad aangewezen persoon zowel de ouderlijke macht als de voogdij uit; hetzelfde geldt voor hem, die de rechtbank eventueel in de plaats van de door de familierraad aangewezen benoemt.

Door de ontzetting uit de ouderlijke macht van de ouder, die tevens voogd is, wordt hem niet alleen de ouderlijke macht maar ook de voogdij ontnomen.

De krachtens artikel 5 van de wet van 15 Mei 1912 ter vervanging van de ontzette ouder door de familierraad aangewezen persoon, zal dus terzelfdertijd de ouderlijke macht en de voogdij uitoefenen. Indien de rechtbank in het belang van het kind de beslissing van de familierraad wijzigd en een ander persoon benoemt ter vervanging van de ontzette ouder, oefent ook deze persoon zowel de ouderlijke macht als de voogdij uit.

Allaert.

.....
Aan de Heren Voorzitter en Rechters in de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

De ondergetekende Procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Aangezien bij vonnis dd. 7 Augustus 1951 van de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, de genaamde Allaert Leontine, huishoudster, geboren te Wingene op 19-3-1898, wonende te Oostende, Moerasstraat nr 6, uit de ouderlijke macht ontzet werd ten aanzien van haar kinderen :

Deprez Maria-Joanna, geboren te Blankenberge op 2-2-1931;

Deprez Octaaf-Joseph, geboren te Blankenberge op 8-10-1933;

Deprez Maurits-Alfons, geboren te Blankenberge op 19-6-1935;

Deprez Gilbert-Pierre, geboren te Blankenberge op 10-4-1940;

Deprez Christiane-Madeleine, geboren te Blankenberge op 5-4-1938;

Aangezien de familierraad, gehouden onder voorzitterschap van de heer Vrederechter van het kanton Oostende, bij beraadslaging dd. 10 October 1950, aan-

gewezen heeft om de ontzette moeder te vervangen in de ouderlijke macht: Bowe Pierre, werkman, wonende te Glain, rue en Glain nr 46;

Aangezien echter uit ingewonnen inlichtingen blijkt, dat Bowe Pierre niet de geschikte persoon is om deze taak waar te nemen;

Om deze redenen,

En gelet op artikel 5 van de wet van 15 Mei 1912 op de Kinderbescherming, vordert dat het de Rechtbank behage te zeggen voor recht dat hierbovenvermelde kinderen zullen toevertrouwd worden: Deprez Maria aan de Commissie van Openbare Onderstand te Oostende; Deprez Octaaf, Maurits en Gilbert aan de inrichting «Jongensstad», Leeuwenhof te Drongen, en Deprez Christiane aan het Weeshuis St. Martha, Langestraat te Oostende, dewelke de ontzette moeder zullen vervangen in de rechten en de plichten tegenover deze kinderen; dat deze inrichtingen onder de leden van hun personeel de persoon zullen dienen aan te wijzen, die de minderjarige zal vertegenwoordigen bij de handelingen van het burgerlijk leven, ten slotte te verklaren dat aan de inrichtingen «Jongensstad» en «St. Martha» een dagelijkse onderhoudstoelage toegekend wordt, respectievelijk van 37 en 32 frank, vanaf de datum der opnemings in deze gestichten, met dien verstande dat de toelagen en vergoedingen van welke aard ook, voortvloeiende uit de toepassing van de sociale wetten, welke hun in hoedanigheid van opvoedster van deze minderjarigen mochten uitbetaald worden, in mindering zullen gebracht worden.

Gedaan op het Parket te Brugge de 12 Februari 1951.

(Get.) Buysse.

De Rechtbank van eerste aanleg van het Arrondissement Brugge, eerste kamer;

Gezien het hierbovenstaande verzoekschrift en art. 9 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord te dezer zitting het door de heer rechter de Clercq uitgebrachte verslag;

Overwegende dat bij vonnis dezer Rechtbank van 7 Augustus 1950 de genaamde Allaert Leontine uit de ouderlijke macht werd ontzet ten aanzien van haar kinderen; dat bij hetzelfde vonnis bevel gegeven werd ingevolge artikel 5, 1° van de wet van 15 Mei 1912 de familieraad bijeen te roepen om de persoon aan te wijzen, die verweester zou vervangen in de rechten, waaruit de rechtbank haar had uitgesloten en in de verplichtingen, die daarmede in verband staan;

Overwegende dat bij beslissing van de familieraad dd. 10 October 1950, de genaamde Bowe Pierre aangewezen werd om de ontzette moeder te vervangen;

Overwegende dat uit de gegevens van het dossier blijkt, dat de echtgenoot van verweester op 11 Mei 1940 overleed en na zijn dood niet in de voogdij voorzien werd, zodat in feite de weduwe niet alleen met de ouderlijke macht bekleed was maar insgelijks als moeder wettige-voogdes optrad;

Overwegende dat wel is waar de ontzetting uit de ouderlijke macht van de overlevende echtgenoot geen afbreuk doet aan een reeds bestaande voogdij; dat in dit geval de machten van de voogd vermeerderd worden door toevoeging van de overige elementen der ouderlijke macht; dat dit nochtans slechts het geval is, indien de overlevende en ontzette echtgenoot niet de voogd was der kinderen; dat integendeel, indien hij wel voogd was, hem door de ontzetting ook de voogdij afgenomen wordt (Les Nouvelles - Puissance paternelle N° 312; artikel 2 wet 15 Mei 1912);

Overwegende dat in dit laatste geval de familieraad, bijeengeroepen ingevolge artikel 5 van de wet van 15 Mei 1912, een persoon zal aanstellen die terzelfder tijd de rechten van de ouderlijke macht zal uitoefenen en voogd zal worden, vermits door het vonnis van ontzetting aan de overlevende echtgenoot ontnomen werden zijn rechten als ouder sensu stricto en zijn hoedanigheid van voogd (les Nouvelles - puissance paternelle, n° 313);

Overwegende dat de wet van 15 Mei 1912, waarbij het stelsel van de voogdij werd gewijzigd, voorziet dat in het belang der kinderen de rechtbank de door de familieraad aangestelde persoon zal kunnen vervangen (les nouvelles; puiss. paternelle N° 298); dat deze persoon vervangen zal worden in al de rechten, die hem door de familieraad toevertrouwd werden, zowel ouderlijke macht als gebeurlijk voogdij;

Aangezien in deze zaak Bowe Pierre aangewezen werd om de moeder Allaert Leontine te vervangen in al de rechten die haar ontnomen werden, zowel ouderlijke macht als voogdij; dat uit de bestanddelen der zaak blijkt, dat hij niet geschikt is om deze taak waar te nemen en dat in zijn vervanging dient voorzien te worden;

Om deze redenen,

Zegt voor recht dat de hiernavermelde kinderen toevertrouwd worden:

Deprez Maria, aan de Commissie van Openbare Onderstand te Oostende;

Deprez Octaaf, Maurits en Gilbert aan de inrichting «Jongensstad», Leeuwenhof te Drongen en

Deprez Christiane aan het weeshuis St. Martha, Langestraat te Oostende, dewelke de ontzette moeder zullen vervangen in de rechten en plichten tegenover deze kinderen;

Dat deze inrichtingen onder de leden van hun personeel de persoon zullen aanwijzen, die de minderjarige zal vertegenwoordigen bij de handelingen van het burgerlijk leven;

Verklaart dat aan de inrichtingen «Jongensstad» en «St. Martha» een dagelijkse onderhoudstoelage toegekend wordt respectievelijk van 37 fr. en 32 fr. van af de datum der opnemings in deze gestichten, met dien verstande, dat de toelagen en vergoedingen van welke aard ook, voortvloeiende uit de toepassing van de sociale wetten, welke hen in hoedanigheid van opvoedster van deze minderjarigen mochten uitbetaald worden, in mindering zullen gebracht worden op de hun bij dit vonnis toegekend dagelijkse onderhoudstoelage.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

Verlofkamer — 2 Augustus 1952.

Voorzitter : M. Van den Bossche.
 Openbaar Ministerie : M. Vossen.
 Advocaat : Mr Roger Nijs.

Rechter en Uitvoerende Macht. — K.B. uitgevaardigd binnen het kader van de wet van 4 Augustus 1890. — Onbevoegdheid van de Rechterlijke Macht om de juistheid van die maatregel van de Uitvoerende Macht te beoordelen of de toepassing daarvan te beperken. — K.B. overeenkomstig de wet. — Niet voldaan zijn aan het voorschrift van artikel 2, laatste lid, van de wet van 4 Augustus 1890. — Geen bewijskracht van het proces-verbaal.

Wanneer een Koninklijk Besluit, uitgevaardigd binnen het kader van de wet van 4 Augustus 1890, een eetwaar schadelijk verklaart, is de Rechterlijke Macht niet gerechtigd om de gegrondheid van de maatregel na te gaan of de toepassing daarvan te beperken, waar de Uitvoerende Macht zulke beperkingen niet heeft bepaald.

Uit de tekst zelf van het op voorstel van de Minister van Openbare Gezondheid uitgevaardigde Koninklijk Besluit van 10 Februari 1946 blijkt dat de in artikel 3, lid 5 bepaalde maatregel getroffen werd in het belang der openbare gezondheid, zodat die maatregel overeenkomstig de wet is.

Wanneer niet bewezen is, dat de bij artikel 2, laatste lid, van de wet van 4 Augustus 1890 voorgescreven afgifte van een afschrift van het proces-verbaal binnen uiterlijk 24 uren na de vaststelling van de overtreding aan de overtreder geschied is, mist het proces-verbaal de bij voormeld artikel bepaalde bewijskracht, behoudens tegenbewijs.

De Leener t/ O. M.

Aangezien het hoger beroep regelmatig is naar de vorm;

Ontvangt genoemd beroep en er recht op doende : Overwegende dat beroeper ten onrechte beweert, dat hij vervolgd werd wegens een feit, dat door de Strafwet niet strafbaar is gesteld; dat, al hadden de bewoordingen van de dagvaarding van 30 Juni 1952 nauwkeuriger kunnen zijn, de tekst zelf der besluiten van beroeper vóór het Vrederecht, klaar bewijzen dat beroeper duidelijk wist wat hem verweten werd; dat, trouwens, vóór het Vrederecht zelf geen gewag werd gemaakt van dit verweermiddel;

Overwegende anderzijds dat, wanneer een Koninklijk Besluit, genomen in het kader van de wet van 4 Augustus 1890, een eetwaar schadelijk verklaart, de rechterlijke macht niet bevoegd is om de gegrondheid van die maatregel na te gaan of beperkingen te stellen aan de toepassing van die maatregel, daar waar de reglementaire macht er geen gesteld heeft (Verbreking, 9 Juli 1928, Pasicrisie 1928, I, 223; zie ook wordingsgeschiedenis der wet van 4 Augustus 1890, namelijk het verslag van de heer de Merode aan de Kamer der Volksvertegenwoordigers, Pasinomie 1890, blz. 272 en meer bepaald blz. 278, 1e kolom, alinea 5);

Overwegende dat beroeper bezwaarlijk zou kunnen beweren, dat voormeld besluit de grenzen heeft overschreden, door de wet van 4 Augustus 1890 aan de tussenkomst van reglementaire macht opgelegd;

Dat uit de tekst zelf van het Koninklijk Besluit van 10 Februari 1946 volgt, dat de maatregel door artikel 3, alinea 5, getroffen werd in het belang van de open-

bare gezondheid; dat dit besluit trouwens genomen werd op voorstel van de Minister van Openbare Gezondheid; dat beroeper dus tevergeefs artikel 107 der Grondwet inroept;

Overwegende echter, dat de eerste rechter ten onrechte het ten laste van beroeper gelegde bewezen heeft geacht;

Overwegende inderdaad, dat broeper beweert dat hem geen afschrift van het proces-verbaal, dat de ten laste gelegde overtreding vaststelde, binnen de 24 uren van de vaststelling werd afgegeven, zoals artikel 2 van de wet van 4 Augustus 1890 het voorschrijft; dat het Openbaar Ministerie niet bewijst dat de voorgeschreven afgifte tijdig geschied is; dat bedoeld proces-verbaal, dat naar zijn tekst 26 dagen na de vaststellingen (15 Maart 1952) opgesteld werd (10 April 1952), dus de bewijskracht tot tegenbewijs niet bezit door hiervoor bedoeld artikel 2 voorzien;

Overwegende dat het ontledingsrapport van 7 April 1952 dat, wat de identificering van de stalen aangaat, zelfs op het oorspronkelijk proces-verbaal steunt, geen voldoende bewijs van de overtreding zou kunnen uitmaken;

Overwegende dat er geen andere bewijsmiddel aan de Rechtbank wordt verstrekt;

Om deze beweegredenen,

Gezien de artikels

Doet het bestreden vonnis te niet;

Spreekt beroeper vrij zonder kosten.

NOOT: De Vrederechter te La Louvière besliste bij vonnis van 23 April 1952, dat het besluit van 10 Februari 1946 onwettelijk is; dit vonnis werd evenwel te niet gedaan door de Rechtbank te Bergen (Mons).
 R.N.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

1e Kamer. — 14 October 1952.

Voorzitter : M. Vanden Schrieck.

Referendaris : M. Van Boxsom.

Advocaten : Mrs Van Dessel en Van den Bergh.

Verzekering. — Aansprakelijkheidsverzekering. — Geen vermindering van premie, indien het motorrijtuig, in verband waarmede de verzekering is aangegaan, slechts een beperkt aantal dagen is gebruikt. — Geen risicovermindering voor de verzekeraar.

Ter betwisting van een vordering van de verzekeraar tot betaling van de premie, verschuldigd voor de verzekering tegen de gevolgen van aansprakelijkheid voor motorrijtuigen, kan de verzekerde zich niet met vrucht beroepen op het feit, dat de in de polis bedoelde vrachtauto slechts 90 dagen gebruikt werd, terwijl de premie bepaald werd met het oog op het gebruik gedurende het gehele jaar. Zulks brengt voor de verzekeraar geen enkele risicovermindering mede, daar hij practisch geen toezicht kan uitoefenen op het gebruik van het voertuig; zo de verzekerde het voertuig gebruikt op een dag, die niet begrepen is in de 90 dagen, en een ongeval veroorzaakt, blijft de verzekeraar tot schadeloosstelling verplicht tegenover het eventuele slachtoffer.

N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond t/
 Vandenbroeck en Servaes.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder De Ruyter te Aarschot in dato 31 Juli 1951, geregistreerd;

Aangezien voegens voormeld exploit de vordering er toe strekt verweerders hoofdelijk te doen veroordelen tot het betalen aan aanlegster ener som van 16.850 fr., zijnde het saldo van de verzekeringspremie van 21.850 fr. van de polis nr 951.922 door eerste verweerster bij aanlegster onderschreven de 1 Januari 1950 en waarop een afkorting van 5.000 fr. betaald werd de 5 Juni 1951;

Aangezien uit de bestanddelen der zaak inderdaad blijkt dat op voormelde datum en bij voormelde polis eerste verweerster bij aanlegster een verplichte verzekering tegen de gevolgen van haar burgerlijke verantwoordelijkheid voor het vervoer van zaken door middel van motorvoertuigen aangegaan heeft, waarop sedert 1 Januari 1951 een premie van 21.850 fr. vervallen is en waarop eerste verweerster op 5 Juni 1951 een afkorting van 5.000 fr. betaald heeft;

Aangezien verweerders echter opwerpen dat zij slechts gedurende maximum 90 dagen per jaar het verzekerd voertuig gebruiken, alhoewel de polis onderschreven werd en de premie vastgesteld werd met het oog op het gebruik van de verzekerde vrachtauto gedurende gans het jaar; dat zij op grond van de vermindering van het verzekerd risico de verbreking bij wederzijds vorderen van bedoelde polis of alleszins een wijziging van deze polis in diër voege dan de premie slechts berekend wordt in verhouding tot het aantal dagen dat het voertuig wordt gebruikt;

Aangezien de vorderingen van verweerders niet kunnen aangenomen worden;

Aangezien inderdaad vooreerst dient te worden opgemerkt dat de verzekeringsovereenkomst, die door partijen regelmatig afgesloten en met kennis van zaken ondertekend werd, uitdrukkelijk bedingt dat een beperking van de gebruiksduur van het verzekerd voertuig geen aanleiding kan geven tot wijziging van de voorwaarden en het premiebedrag; dat anderzijds overigens dient te worden aangestipt dat, zelfs indien het bewezen is dat het verzekerd voertuig niet gebruikt wordt gedurende gans het jaar, over hetwelk de premie berekend werd, zulks nochtans voor aanlegster geen eigenlijke vermindering van risico medebrengt, aangezien deze laatste praktisch geen toezicht kan uitoefenen op het gebruik van het voertuig door verweerders en dat bijgevolg, zo deze hun voertuig gebruiken op een dag, die niet begrepen is in de negentig dagen en een ongeval veroorzaken, aanlegster gehouden blijft tegenover de slachtoffers; dat bij gebrek aan speciale regeling, welke tussen partijen diende te worden getroffen bij het afsluiten zelf van de verzekeringsovereenkomst, zowel als op grond van de polisvoorwaarden, namelijk opgelegd bij Besluit van de Regent in dato 14 November 1947, de vraag van aanlegster gegrond voorkomt en dient te worden ingewilligd;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere en meer omvattende besluiten verwerpende;

Verklaart de vordering gegrond;

Veroordeelt verweerders hoofdelijk tot betaling aan aanlegster der som van 16.850 frank met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Verklaart het vorms uitvoerbaar bij voorraad niet tegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE PASSENDALE

23 September 1952.

Rechter : M. De Meulenaere.

Advocaten : Mrs Lefere en Camerlynck.

Pacht. — Opzegging. — Bevoegdheid tot opzegging door gehuwde vrouw-verhuurster. — Huurcontract of landpacht? — Opzegging na de inwerkingtreding van de wet van 7 Juli 1951 kan niet gelden als bekrachtiging of aanvulling van een vóór die inwerkingtreding gedane opzegging. — Termijn van verzet tegen opzegging wegens beweerde nietigheid. — Verplichting van de Rechter om de wettelijkheid van de aangevoerde reden voor opzegging te onderzoeken.

Opzegging met het oog op eigen gebruik of gebruik door neef en nicht. Een gehuwde vrouw is gerechtigd zich te bemoeien met het beheer van haar eigen goed ingevolge uitdrukkelijke of stilzwijgende lastgeving van haar man.

Nu deze uitdrukkelijk de door de vrouw gedane opzegging heeft goedgekeurd en mede met zijn echtgenote dagvaardt tot geldig verklaring van die opzegging, was de vrouw tot opzegging bevoegd.

Wanneer het voorwerp van het contract een gemengd karakter heeft en geëxploiteerd wordt deels als landbouwgrond en deels als handelsgoed, moet ter beantwoording van de vraag of men te maken heeft met een huurcontract of een landpacht, nagegaan worden welke de hoofdbestemming van het goed is.

Een na het in werking treden van de wet van 7 Juli 1951 gedane opzegging kan niet beschouwd worden als een bekrachtiging of aanvulling van een voor die inwerkingtreding gedane opzegging, omdat zodanige bekrachtiging of aanvulling niet mag geschieden bij middel van een nieuwe opzegging, doch alleen door een dagvaarding tot bekrachtiging binnen drie maanden na meer bedoelde inwerkingtreding.

De pachter, die meent dat de opzegging op een of een andere grond nietig is, moet binnen drie maanden verzet doen.

Zelfs wanneer de pachter niet binnen de wettelijke termijn verzet heeft gedaan tegen de opzegging, is de Rechter, voor wie een vordering tot geldigverklaring van de opzegging is ingesteld, verplicht de wettelijkheid te onderzoeken van de aangevoerde reden van opzegging.

Verbeke t/ Claeys.

Gezien het geboekt exploit van dagvaarding van deurwaarder Roger 't Kindt te Hoogdele in dato 26 April 1952, strekkende tot het horen geldig en van waarde verklaren van de opzegging die aanleggers bij aangekend schrijven van 9 October 1951 aan verweerder betekend hebben tegen 1 October 1953; dienvolgens (enz.);

Aangezien verweerder beweert dat de opzegging van 9 October 1951 niet geldig is, omdat de aangegetekende brief niet ondertekend is door aanlegger Verbeke, noch door aanlegster Decapmaker; dat de reden van opzegging niet duidelijk vermeld is en daarenboven het door aanleggers uitgedrukte voornemen van eigen gebruik niet ernstig is, vermits noch de een noch de andere in staat is bedoeld goed zelf in bedrijf te nemen en dat in ieder geval de opzegging gedagtekend zijnde van 9 October 1951, de termijn zou moeten verlengd worden tot 1 October 1954;

Aangezien aanleggers beweren dat de opzegging geldig is en ondertekend met de naam Cyriel Verbeke-Decapmaker en dat het ter zake gaat, niet over een contract van landpacht, maar wel over een contract van huishuur, zodat verweerder geen recht heeft op huurverlenging, omdat hij geen verlenging van huur aangevraagd heeft binnen de wettelijke termijn in toepassing van de wet van 30 April 1951; dat zelfs, indien het ter zake zou gaan over een landpacht, de opzegging nog haar uitwerking zou hebben op 1 October 1953, omdat in de motieven van de dagvaarding, die een geheel vormen met het beschikkend gedeelte, duidelijk gewezen wordt op de verschillende opzeggingen, die, door de aanleggers aan verweerder betekend worden, en dat de opzegging van 9 October 1951 een bekrachtiging is van de vorige opzeggingen.

Voor wat betreft de opzegging.

Aangezien de opzegging op straffe van nietigheid betekend worden bij deurwaardersexploot of ter post aangetekende brief en verder vormvrij is; dat de litigieuze opzegging per aangetekende brief werd gestuurd en duidelijk de wil van aanleggers om een einde te stellen aan de pacht bekend maakt.

Aangezien de opzegging ondertekend is door de aanlegster die als handteken, « Cyriel Verbeke-Decapmaker » heeft geplaatst;

Aangezien het ter zake gaat over eigen goed van de aanlegster en de gehuwde vrouw gerechtigd is zich te bemoeien met het beheer van haar eigen goed ingevolge uitdrukkelijke of stilzwijgende lastgeving (Rép. prat. dr. Belge, Contrat de mariage, n° 505); dat de echtgenoot uitdrukkelijk deze opzegging heeft goedgekeurd en de geldigverklaring ervan vraagt in de dagvaarding;

Aangezien het litigieuze eigendom bestaat uit woonhuis, schuur, stallingen, verdere afhankelijkheden, maalderij en zwingelarij en bijbehorende zaailanden en weiden met een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer vier Hectaren;

Aangezien het voorwerp van het contract een gemengd karakter heeft en deels uitgebaat wordt als landbouwgoed, deels als handelsgoed; dat in deze omstandigheden, om te weten of men staat voor een huurcontract of een landpacht moet nagegaan worden welke de hoofdbestemming van het goed is;

Aangezien de hoofdbestemming blijkt uit de samenstelling van het onroerend goed, het gebruik dat ervan gemaakt wordt, de grootte van de bijbehorende gronden en de bedoeling van de partijen;

Aangezien verweerder benevens de uitoefening der landbouwexploitatie, de maalderij drijft en handel in veevoeder; dat niet beweerd wordt, dat hij de zwingelarij als dusdanig gebruikt; dat bij de aanvang van het contract de pachtprijs 6.500 fr. per jaar bedroeg; dat de toenmalige pachtwaarde van de gronden alleen mag geschat worden op 4.000 frank per jaar, zodat het deel van het goed, dat deel uitmaakt van de landbouwexploitatie, zeker van meer belang is dan het deel dienstig voor de handel; dat in de pachtovereenkomst partijen het bedoelde goed « hofstede » noemen; dat aanleggers zelf steeds het contract aangezien hebben als zijnde een pachtcontract en steeds een vooropzegging van twee jaar betekenden; dat in deze omstandigheden de litigieuze overeenkomst moet beschouwd worden als zijnde een pachtovereenkomst;

Aangezien de opzegging van 17 December 1950 en die van 31.8.1951 de vermelding bevatten, dat aanleggers het goed zelf in gebruik zullen nemen; dat de opzegging van 9.10.1951 als reden aangeeft: eigen

gebruik of uitbating door « neef of neve, kozijn of nicht der eigenaars »;

Aangezien de opzegging van 9.10.1951 niet kan aangezien worden als zijnde een bekrachtiging of aanvulling van de opzegging gedaan vóór het in werking treden van de wet van 7 Juli 1951; omdat zulke bekrachtiging of aanvulling niet mag geschieden bij middel van een nieuwe opzegging, maar aanleggers over een termijn van drie maanden beschikten na het in werking treden der wet van 7 Juli 1951, dus tot 8 Nov. 1951, om de bekrachtiging aan te vragen ten voordele van een neef of nicht en daartoe de verweerder, na oproeping in verzoening, hadden dienen te dagvaarden (artikel 20 par. 8 wet van 7 Juli 1951);

Aangezien de opzegging van 9.10.1951 ook geen bevestiging is van de opzegging van 31.8.1951, vermits zij anders gemotiveerd is; dat de opzegging van 9.10.1951 dienvolgens als zelfstandig moet beschouwd worden om de geldigheid ervan te beoordelen;

Aangezien de litigieuze pachtovereenkomst aanvang genomen heeft op 1 October 1934 voor een tijdperk van 9 jaar, zodat de wettelijke verlengingstermijn met October 1952 een einde neemt, en aanleggers geldig opzegging konden betekenen tegen 1 October 1953 voor eigen gebruik of om het bedrijf over te dragen aan een neef of nicht.

Aangezien de aanleggers de juiste betekenis van de woorden neef en nicht niet schijnen te kennen; dat zij schijnen het woord neve te gebruiken voor nicht en als nicht schijnen te beschouwen een bloedverwant van verdere graad dan een dochter van broeder of zuster; dat hierdoor de reden van opzegging niet zeer klaar uitgemaakt is, maar dat, indien verweerder meende hierin een reden te zien van nietigheid van de opzegging, hij over een termijn van drie maanden beschikte om verzet aan te tekenen en verwaarloosd heeft dit te doen; dat hetzelfde geldt voor wat betreft de bedoeling van aanleggers het litigieuze goed zelf in bedrijf te nemen;

Aangezien het door de pachter opgelopen verval om verzet te doen tegen de opzegging de rechter niet ontslaat van de verplichting de wettelijkheid te onderzoeken van de aangevoerde reden van opzegging, wanneer hem een vraag om geldigverklaring voorgelegd wordt; dat de opzegging niet kan bekrachtigd worden ten voordele van een neef, maar alleen voor eigen gebruik van de aanleggers, of het gebruik door een neef of nicht van aanleggers;

Aangezien de opzegging krachtens artikel 1775 van het Burgerlijk Wetboek uiterlijk twee jaar vóór het verstrijken van de pacht moet betekend worden en dat bij voorkomend geval de termijn derwijze moet verlengd worden, dat het gebruik eindigt op de datum voor het vertrek vastgesteld door de pacht of het gebruik door een neef of nicht van aanleggers;

Aangezien de opzegging krachtens artikel 1775 van het Burgerlijk Wetboek uiterlijk twee jaar vóór het verstrijken van de pacht moet betekend worden en dat bij voorkomend geval de termijn derwijze moet verlengd worden, dat het gebruik eindigt op de datum voor het vertrek vastgesteld door de pacht of het plaatselijk gebruik; dat dienvolgens ter zake de opzegging van 9 October 1951 slechts in 1954 van waarde zal zijn;

Wat betreft de eis van 1.000 fr. voor pacht :

Aangezien tussen partijen in 1949 een tweede pachtovereenkomst tot stand gekomen is betreffende een perceel bouwland groot ongeveer 27 aren, en verweerder voor het jaar 1949-1950 voor dit perceel een pachtprijs van 1.000 fr. betaald heeft, maar niets betaald

heeft voor het jaar 1950-1951, en niet meer dan de wettelijke prijs wil betalen;

Aangezien partijen geen inlichtingen verschaffen over het feit of dit perceel in 1939 verpacht was en tegen hoeveel — dat de pachtwaarde 1939 mag geschat worden op 300 frank per jaar, zodat verweerder thans verschuldigd is $300 + 40\% = 420$ frank;

Wat betreft de eis van 600 frank voor klaver :

Aangezien aanleggers beweren dat verweerder in 1951 een kar klaver van het perceel groot 27 aren zou weggehaald hebben en deze klaver door hen, aanleggers, gezaaid was;

Aangezien verweerder bedoeld perceel land in pacht gehad heeft tot October 1951 en de pacht alsdan geëindigd is, niet omdat de termijn ten einde was, maar ingevolge een overeenkomst tussen partijen; dat hier dus geen spraak kon zijn van toepassing van plaatselijke gebruiken, die de verpachter toelaten met het scheren en weren der eerste vruchten op het land te komen; dat aanleggers alleen het recht zouden gehad hebben op het land te komen vóór 1 October indien de tussen partijen gesloten overeenkomst zulks voorzag; dat verweerder dit steeds stellig ontkend heeft en zelf steeds beweerd heeft dat de klaver door hem gezaaid was, terwijl aanleggers nooit het tegenovergestelde bewezen hebben of aangeboden hebben het te bewijzen;

Dat de vordering van aanleggers dienvolgens niet alleen overdreven is, maar tevens ongegrond;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, oordelende op tegenspraak en in eerste aanleg, met toepassing van de artikelen 2, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, en onder voorbehoud van alle rechten van aanleggers, verklaren de opzegging door aanleggers gegeven bij aangetekend schrijven in dato 9 October 1951 geldig en van waarde voor eigen gebruik van aanleggers of gebruik voor een neef of nicht van aanleggers; dienvolgens veroordelen verweerder om bedoeld goed, zijnde een woonhuis, schuur, stallingen, verdere afhankelijkheden, maalderij en zwingelarij en bijbehorende zaailanden en weiden, gelegen Passendale, te verlaten en ter vrije en volle beschikking te stellen van aanleggers of een neef of nicht op 1 October 1954, met alwie en alwat zich daarop bevindt, en aanleggers toe te laten op de stoppelen en het blote land te komen met het scheren en weren der eerste vruchten in 1954 op straf daartoe gedwongen te worden bij de sterke arm; veroordelen verweerder om aan aanleggers te betalen een som van 420 frank voor gebruik van een perceel land, waarna de pacht geëindigd is op 1 October 1951, dit met de rechterlijke intresten;

Verklaren het overige van de vordering van aanleggers ongegrond en wijzen het van de hand;

Veroordelen verweerder tot de gedingskosten.....

BIBLIOGRAPHIE

Dr H. F. A. VÖLLMAR : Zee- en Binnenvaartrecht.
(Het Nederlands Handelsrecht — Tweede deel).
Tweede bijgewerkte druk. — Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V., 1952, blz. 446.

Völlmar is een vruchtbaar auteur. Onder de talrijke publicaties, die op zijn naam staan, behoren tot de bijzonderste : *Het Nederlands Burgerlijk Recht* (3 delen) en *Het Nederlands Handelsrecht* (3 delen).

Van dit laatste werk, waarvan het eerste deel in 1931, het derde deel in 1932 en het tweede deel in 1937 verschenen zijn, zagen sindsdien talrijke herdrukken het licht : van het eerste deel 6 herdrukken (1946), van het derde deel vier herdrukken (1948). Zo een nieuwe druk van het tweede deel, niettegenstaande de eerste oplaag reeds geruime tijd uitverkocht was, achterwege is gebleven, dan moet dit — blijkens het voorwoord van de schrijver — « in hoofdzaak worden toegeschreven aan de gedurende lange tijd bestaan hebbende onzekerheid omtrent de invoering van het nieuwe binnenvaartrecht, zoals dat reeds voor de tweede wereldoorlog en wel bij de wet van 24 Juni 1939, Staatsblad 201, was vastgesteld. Heette het aanvankelijk dat de invoering op 1 September 1950 zou plaats vinden, het is tenslotte ruim twee jaar later geworden, immers als datum van inwerkingtreding is vastgesteld 1 November 1952. »

In het voorwoord bij het eerste deel van zijn *Handelsrecht* heeft Völlmar aangegeven hoe hij tot het schrijven van dit handboek gekomen is. Hij meende dat, onder erkenning van de waarde der bestaande studieboeken, tot dusver alleen aan de beide uitersten op dit gebied (eensdeels te grote uitvoerigheid, anderdeels te grote beknoptheid) was recht gedaan, en dat er, in het bijzonder voor de academische studie, behoefte bestond aan een toelichtend werk, dat meer de middenweg zou houden. Naar het voorbeeld van de *Schets van het Nederlands Burgerlijk Recht* van Veegens-Oppenheim wordt in zijn werk « in doorlopende, nagenoeg niet door noten onderbroken tekst een verklaring gegeven van de bepalingen van het Wetboek van Koophandel en van de overige wetten, die gewoonlijk bij de studie van het handelsrecht worden inbegrepen. Bij de behandeling van de stof werd de tekst der wet zoveel mogelijk op de voet gevolgd. Dit zal hier en daar wel eens tot gevolg hebben gehad, dat de systematiek in het gedrang kwam, de methode geeft aan de andere kant het voordeel, dat zij de — ondanks vrije rechtsvorming toch nog steeds voor rechtskennis onmisbare — studie van de wet vergemakkelijkt. Naast en bij de verklaring van de wet werd evenwel getracht ook aan de praktijk recht te doen wedervaren. De essentiële rechtspraak van de Hoge Raad werd onder vermelding der betreffende arresten met windplaatsen zo volledig mogelijk verwerkt, rechtspraak van lagere colleges alleen ter illustratie en voor zover omtrent belangrijke kwesties geen uitspraken door het hoogste college zijn gegeven. Verwijzing naar andere literatuur werd ter beperking van de omvang en ter bevordering van regelmatige lectuur achterwege gelaten. » (Voorwoord bij de eerste druk.)

In het tweede deel — waarvan de herdruk hier wordt aangekondigd — is Völlmar op dezelfde wijze te werk gegaan. Daar waar Cleveringa 840 bladzijden en Nolst Trenité 941 bladzijden nodig hebben om, de eerste, het nieuwe Nederlandse zeerecht en de tweede de Nederlandse zeeverzekering te behandelen, kan Völl-

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

mar aldus het zeerecht, de zeeverzekering en het binnenvaartrecht in 446 bladzijden behandelen.

Onder erkenning van de grote verdiensten van voornoemde auteurs en onder verwijzing naar andere literatuur beschrijft Völlmar — binnen de aangewezen beperkingen — op voortreffelijke wijze dit belangrijk gedeelte van het Nederlandse Handelsrecht. Praktisch is de indeling van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel op de voet gevolgd.

Door zijn beknoptheid en de gevolgde methode is het boek van Völlmar voor de buitenlandse jurist een uitstekende leidraad bij de kennismaking met en de studie van het Nederlandse scheepvaarrecht. Het is ook de eerste commentaar op het nieuwe binnenvaartrecht.

B.

Folke DOVRING, H. F. W. D. FISCHER en E. M. MEYERS: Hugo De Groot, *Inleidinge tot de Hollandse Rechtsgeleerdheid*. - Universitaire pers, Leiden, 1952, XXXII en 400 blz.

Eenieder die iets of wat vertrouwd is met de ontwikkeling van het Nederlandse recht weet welke plaats wordt bekleed door de klassieke *Inleidinge tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid* van de groote 17^e eeuwse Nederlandse rechtsgeleerde Hugo de Groot, geschreven tijdens zijn gevangenschap op het slot Loevestein in de jaren 1619-1621, zowel uit historisch oogpunt als met betrekking tot het hedendaagse Romeins-Hollandse recht. De eerste druk verscheen in 1631, de jongste in 1939: daartussen verschenen 26 andere uitgaven, en vijf uitgaven in de Engelse taal. Daarenboven verschenen verschillende commentaren op de *Inleidinge*, o.a. die van Fockema Andreae en Van Apeldoorn, en die van Lee.

In 1948 ontdekte docent Folke Dovring te Lund een door De Groot zelf waarschijnlijk met het oog op een nieuwe en verbeterde uitgave, in een exemplaar van de uitgave 1636, op de schutbladen en in margine zo naast als onder de gedrukte tekst eigenhandig geschreven verbeteringen, aanvullingen en opmerkingen, waaronder niet alleen vele verwijzingen naar Hollandse bronnen, doch ook een groot aantal aanhalingen van buitenlandse en oud-Germaanse rechtsbronnen, van geschiedschrijvers en van philologische werken. In deze nieuwe uitgave, op initiatief van Prof. E. M. Meyers, zien deze nota's voor het eerst het licht. De transcriptie van De Groot's handschrift is tegelijk geschied te Lund door Dovring naar het origineel en te Leiden door Prof. Fischer naar een photographische reproductie, waarna de resultaten onderling zijn vergeleken.

Er werd door de uitgevers naar gestreefd om de tekst zo nauwkeurig mogelijk volgens de bedoelingen van De Groot zelf weer te geven. Daar het oorspronkelijk handschrift niet meer bestaat werd de tweede druk (1636), die de basis vormt van alle moderne edities, als grondslag genomen. Indien de in de verschillende uitgaven voorkomende tekstvarianten en fouten van enige betekenis waren, werden ze zoveel mogelijk vermeld. Daarbij werd onder meer gebaseerd op een desbetreffende verhandeling van Prof. Van Warmelo, te Pretoria. In typographisch opzicht is gestreefd naar herstel van de door De Groot beoogde vorm, bepaaldelijk ook wat betreft het in de andere moderne uitgaven nagelaten, maar door De Groot zelf verlangde gebruik van cursieve en kapitale letters naast de gewone druk.

Een derde verschil met de vorige edities vormt deze uitgave doordat in de nota's niet zoals in de geannoteerde uitgaven sinds 1644 is geschied, wordt verwezen naar de verschillende bronnen van het Oud-Hollandse

recht, doch uitsluitend naar andere plaatsen der *Inleidinge*, alsmede naar de overige werken, adviezen en brieven van De Groot zelf, met het doel De Groot door De Groot zelf te laten verklaren; tal van tot dusver niet of nagenoeg niet voor de uitlegging van de *Inleidinge* gebezigde plaatsen uit *De jure belli ac pacis*, en uit vele andere geschriften worden daarbij geciteerd.

Een viertal bijlagen, die in geen der moderne uitgaven zijn te vinden, zijn aan het slot bijgevoegd: een door De Groot zelf samengestelde alphabetische index, een tweetal door De Groot zelf verbeterde lijsten van rechtstermen met hun vertaling in het volgens De Groot juiste Nederlands (van belang voor de geschiedenis van onze rechtstaal), een grotendeels in De Groot's eigen woorden gesteld en van enkele verklaringen voorzien kort begrip van zijn gedrukte adviezen (waarnaar in de noten onder de tekst der *Inleidinge* voortdurend wordt verwezen) en een door De Groot geschreven maar sedert eeuwen niet meer letterlijk herdrukt stuk van De Groot over het recht der Germaanse stammen, waaraan hij blijkens de te Lund gevonden aantekeningen grote waarde hechtte, ook ter vergelijking met het Hollandse recht.

Het boek bevat verder een inleiding in de Engelse taal en een portret van Hugo de Groot, voorkomende in het te Lund aanwezige exemplaar. Daar in deze uitgave zoveel mogelijk het gehele werk van De Groot over het oud-Hollandse recht bijeengebracht is, deels door woordelijke weergave, deels door verwijzingen, behoeft het geen betoog dat zij voor de kennis van Hugo de Groot's werk en voor de wetenschap van het oud-Hollandse recht onontbeerlijk zal blijken te zijn.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE TE BRUSSEL

De openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap zal gehouden worden op Zaterdag 17 Januari 1953, te 15 uur, in de zaal der plechtige zittingen van het Hof van Verbreking, Paleis van Justitie, Poelaertplein, Brussel.

De feestrede zal voorgedragen worden door Meester Désiré WINDERICKX die als onderwerp gekozen heeft: « Aftakeling van het Eigendomsrecht? »

TAALKUNDIGE KRONIEK

De veilige gids bij het onderscheiden van wat al of niet tot ons taaleigen behoort, is het taalgevoel: « dat onomschrijfbaar besef, waardoor men uit zich zelf leert gevoelen, wat goed en wat niet goed Nederlands is ». Taalgevoel heeft ieder individu in meerdere of mindere mate; het moet door voortdurende studie verder ontwikkeld worden tot taalbegrip en taalinzicht.

Dr Remi Sterkens. (1)

GEBEUREN - GESCHIEDEN.

De taal is voor ons het meest geschikte middel waarmede wij onze gedachten, indrukken en ideeën kunnen uiten. Bij het schrijven en bij het spreken dienen we ons altijd aan een taalkundige tucht te onderwerpen.

Taalkennis leidt ons het veiligst in de « taaltuin » waar verscheidene wegen (gallicismen, germanismen, anglicismen, latinismen, graecismen, logische fouten) ons gemakkelijk op een dwaalspoor brengen.

Willen we behoorlijk schrijven, dan is het wenselijk dat o.a. het verschil tussen *geschieden* en *gebeuren*; *gebeuren* en *gebeurtenissen* ons niet langer ontgaat.

Dergelijk verkeerd woordgebruik, dat «in courant en geschrift steeds [toeneemt], is een veel groter gevaar voor de zuiverheid van ons Nederlands dan vreemde woorden» (2).

I. 1. Vroeger *gebeurde* het bv. dat mensen van minder dan 25 jaar op een lijst geplaatst werden om stemmen aan te brengen... — Brussel, 26-9-1952.

2. Dit *gebeurt* op kosten van de tentoonstellende nijverheid zelf, die haar stand als een soort (sic) reclame beschouwt. — Brussel 31-7-1952.

3. (Sic) De uitreiking der nieuwe identiteitskaarten zal begonnen worden op 10 November a.s. Zij *gebeurt* op het gemeentehuis iedere namiddag van 14 tot 17 u. — Gent, 2-11-1952.

4. De inschrijving van de nieuwe leerlingen *kan gebeuren* iedere werkdag van 9 u. 30 tot 11 u. 30 's voormiddags... — Brussel, 30-8-1952.

5. Het kan nu wel *gebeuren* dat, in wat (sic) wij schrijven, factoren gesloten zijn die geen het minste uitstaans hebben met de godsdienst zelf en met de liturgie zelf. — Gent, 2-11-1952.

6. Dit (= conferentie van ministers) zal *gebeuren* op 8 en 9 October: de ministers van België en Nederland zullen elkaar (sic) die (sic) dagen ontmoeten in Het Zoute, aan de kust. — Brussel, 12-9-1952.

7. Het verkeer te water tussen Frankrijk en België GESCHIEDT over een vrij groot aantal kanalen en rivieren. — Brussel, 19-8-1952.

Bij het gebruik van de werkwoorden *geschieden* en *gebeuren* moeten wij altijd twee vragen stellen:

1° Is de *gebeurtenis* ONafhankelijk of

2° AFhankelijk van de menselijke wil??

Het antwoord op beide vragen zal voor ons de beste aanwijzing zijn om grove fouten te vermijden.

Bij de zinnen 1 à 6 werd het werkwoord «gebeuren» foutief gebezigd. Al de vastgestelde feiten zijn AFHANKELIJK van de menselijke wil. In al die aanhalingen moest het werkwoord *geschieden* staan. Nummer 7 is correct.

De examens *gebeuren* schriftelijk = les examens ont lieu par écrit. Zeg: De examens hebben schriftelijk plaats, of: worden schriftelijk afgelegd (3). Het besluit van de menselijke wil is hier overwegend en beschikt over het gevolg, enz.

GEBEUREN. II. Dat werkwoord wordt *uitsluitend* gebruikt voor gebeurtenissen, die plots of onverwachts, buiten de menselijke wil om, plaats grijpen:

Een ongeluk, een ontploffing, een treinbotsing, een instorting gebeurt, heeft plaats, grijpt plaats.

Bij Gallas lezen we:

Arriver: ...2. (veel onpers.) Gebeuren, voorvallen, overkomen. Que cela ne vous arrive plus...Dat is voor het laatst, hè (4).

Se produire: Plaatshebben, gebeuren, ontstaan (5).

III. Het *gebeuren* voor de «gebeurtenis» is een germanisme (Duits: das Geschehen), dat lange tijd vooral in de journalistiek in de mode is geweest.

De regeringswisseling in Tsjecho-Slowakije, die in de afgelopen week haar beslag heeft gekregen, is een *gebeuren*, dat menigeen met zorg vervult.

De infinitief duidt hier een handeling aan die zich voltrokken heeft, terwijl er gewoonlijk mee aangeduid wordt een handeling die nog aan de gang is. In de gegeven zin was *gebeurtenis* het juiste woord geweest (6).

Het *gebeuren* in Finland, (gebruik) de *gebeurtenissen* in Finland (7).

Het *gebeuren* van deze tijd, (gebruik) de *gebeurtenissen* van deze tijd (8).

Nu is er echter een zeker verschil in gevoelswaarde tussen *het gebeuren* en de *gebeurtenis*: het eerste woord gebruikt men voor iets groots, iets van zeer veel belang. Zo gebruikt men gaarne de term: *het Kerstgebeuren*. Misschien kan dit een reden zijn waarom we ons niet al te fel tegen het woord moeten verzetten, al beschikken we ook nog over het volt. deelw. *het gebeurde*, dat zeker in vele gevallen de diensten van het gewraakte germanisme kan verrichten. Maar als men het gebruiken wil, dan moet het toch zeker beperkt blijven tot gebeurtenissen van uitzonderlijke betekenis en bepaald belachelijk doet het aan, als een verslaggever over een buurtfeestje schrijft:

Het was een *gebeuren* waarbij alle bewoners van de straat betrokken waren (9).

Gebrek aan stijlzorg en gemis aan taalinzicht deden wellicht enige journalisten de volgende onbezonnenheden neerschrijven:

8. Omzichtig werd de echtgenote en de zieke dochter van het slachtoffer, die reeds twee jaar te bed ligt, van het droevig *gebeuren* op (sic) hoogte gebracht. — Poperinge, 6-9-1952.

9. Nog onder de indruk van het *gebeuren*, wist hij te vertellen, dat de reddingsoefeningen onmenselijke inspanningen vergden... — Brussel, 24-25-8-1952.

10. Kort na de overval werd een radiobericht over het *gebeurde* uitgezonden. — Brussel, 17-8-1952.

Het correct gebruik van *gebeuren* treffen we eindelijk in de volgende zinsnede aan:

11. De betekenis van de Pausen als hoofd van de katholieke Kerk en hun invloed op het beschavingsleven en *wereldgebeuren*, is van het begin van het christendom af tot heden zo ingrijpend geweest, dat elke katholiek — en zeker elke intellectuele katholiek — hierop een duidelijke kijk moet hebben. — R. Van de Moortel, letterkundige criticus. Gent, 14-9-52.

Taalkundige bedenking.

In de verleden eeuw erkende Huydecoper ronduit, in zijn *Proeve van Taal- en Dichtkunde*, dat bij «oude Vlaamse schrijvers het zuiverste Nederduitsch moet gezocht en kan gevonden worden.

En Kluit, door Jan David de *doorgeleerde* Kluit geheten, aarzelde niet te schrijven, in zijn *Vertoog over de tegenwoordige Spelling der Nederduitse Taal*, dat de algemene Nederduitse taal bij de Vlamingen thuis behoort, en door de Hollanders beschouwd dient te worden als hun *dialectus primaria* of hoofdspraak.

En wat schreef Bilderdijk in het IIe D. zijner *Nieuwe Taal- en Dichtkundige Verscheidenheden*? «Daar is veel uit het Vlaams te leeren, en een groot deel der domheden onzer Hollandsche opgeworpen taalleeraars zou dezen nooit in de hersens gekomen zijn, indien zij zich mede op het Vlaamse dialect toegelegd hadden (10).

Albert Blontrock.

BIBLIOGRAPHIE

(1) Dr Remi Sterkens, Het Stellen in het Nederlands voor Handel en Administratie. Brussel, Baude, 4°, 356 pp. - Cfr. P. 68.

(2) W. Kramer, Taalstudie en stijltoefening. Derde deeltje. Elfde druk. Groningen, J. B. Wolters, 8°, 108 pp. - Cfr. p. 77.

(3) J. Muyldermans, Bijdragen tot Taal- en Stijlzuivering. Mechelen, R. Van Velsen, 1893, 8°, 416 pp. - Cfr. p. 84.

(4) K. R. Gallas, Nieuw Fransch-Nederlandsch Woordenboek. Deel I. Brussel, (1938), 4°, 2266 kol. - Cfr. kol. 115.

(5) Idem, *ibid.* - Cfr. kol. 1711.

(6) Dr B. C. Damsteegt, In de Doolhof van het Nederlands.

Tweede druk. Zwolle, W.E.J. Tjeenk, Willink, 1949, 4°, 104 pp. - Cfr. p. 20.

(7) Dr P. J. C. De Boer en Dr J. Spoelstra, Lezen en Schrijven. Vierde druk. Zutphen, W.J. Thieme & Cie, MCMXLIX, 8°, 282 pp. - Cfr. p. 242.

(8) J. J. Boelen en Dr P. J. C. De Boer, Leerboek der Nederlandse Taal en Handelscorrespondentie. Zutphen, 1948, 8°, 242 pp. - Cfr. p. 88.

(9) Dr B. C. Damsteegt, enz. Zie bovengemeld werk. - Cfr. p. 22.

(10) J. Muyldermans, enz. Zie bovengemeld boek. - Cfr. pp. XI-X.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

De Faculteit der rechtsgeleerdheid deelt ons mede dat de Heer Houin, Professor aan de Universiteit te Rennes, volgende lezingen zal houden op 13, 14 en 15 Januari 1953 om 11 uur, ter Faculteit der Rechtsgeleerdheid (zaal René Marq) :

L'organisation juridique de la famille dans le projet de la Commission de réforme du Code Civil.

1. Les rapports des époux.

2. La filiation.

3. La puissance paternelle et la tutelle.

De lezers van het Rechtskundig Weekblad zijn vriendelijk uitgenodigd.

* * *

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

In verband met de mededeling verschenen in het Rechtskundig Weekblad, kol. 655, betreffende de vacatuur van de cursus van «Boekhouding» bij de Rechtsfaculteit der Universiteit te Brussel, wordt ons thans medegedeeld dat de termijn voor het indienen van de candidaturen voor deze leerstoel verlengd is tot 20 Januari aanstaande.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - n° 11 van November 1952.
Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht - 12° afl. van December 1952.

Taxi's. — Tuchtstraffen.

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis - 4° afl.

Wellschmied Karl: Zur Inleidinge tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid des Hugo Grotius. — J. C. van Oven: Die Antinomie. — Chevallier Laurent: Le

Président Favre et la Jurisprudence du Senat de Savoie de 1585 à 1605.

Nederlands Juristenblad - afl. 1 van Januari 1953.

Prof. J. C. van Oven: Nog steeds pijnlijk? — J. Th. Smalbraak, Mr C. J. G. M. Schölvink, Mr J. D. Har-
der, Mr J. L. M. Elbers: Het nieuwe Burgerlijk Wet-
boek. — Mr J. A. Roest van Limburg.

Arbitrale Rechtspraak - n° 384 van December 1952.

P. S.: De Toekomst van het Permanente Hof van Arbitrage.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Re-
gistratie - n° 4275.

Mr S. N. van Opstall: Onmogelijkheid, wettelijk ver-
bod, Overmacht (slot). — G. H. Smits en Mr H. L.
Maaldrink: Beroep op de legitieme portie na echt-
scheiding, m.o. Mr W. van der Ploeg.

— n° 4276 van Zaterdag 3 Januari 1953.

W. B. Bruijns: Eigendom van Appartementen, Pro-
blemen voor Bouw- en Rechtspraktijk. — Mr H. P. J.
M. Coebergh: Het nieuwe B.W. en de « handelszaak ».

Journal des Tribunaux - n° 3963 du 3 janvier 1953.

J. Berten: Les faillites et concordats. — Jurispru-
dence.

Revue de droit intellectuel - n° 11.

A. Vander Haeghen: Le problème de l'examen pré-
alable des brevets d'invention.

Revue de l'Administration et du droit administratif -
12° Invr.

Etat civil.

Revue de Criminologie et de police technique - n° 4.

J. Strahl: L'insémination artificielle. — J. Chazal:
L'examen médiopsychologique et social des mineurs
délinquants.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de
législation - n° 1 janvier 1953.

Robert Désiry: Un bilan judiciaire: Le Code des
loyers (Loi du 1 septembre 1948) après quatre années
d'application. — Alex Weill: La nature juridique des
deniers provenant d'un propre, avant remploi. Le
règlement des créances entre époux en cours de
communauté. — J. Guionin: La nomination des titu-
laires de chaires nouvelles dans l'enseignement supé-
rieur. L'aptitude d'un candidat aveugle à occuper une
chaire de physiologie. — André Vesson: L'assureur
de responsabilité, qui a dirigé le procès, peut-il former
terce opposition au jugement rendu contre son assuré?

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"